

Ἐκκίνημα

δεκαπενθήμερη
ἔκδοσις

9-10

Ἐκπολιτιστικὸς Ὀμιλὸς Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΙ' ΕΠΙ-
ΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙ-
ΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (Ε.Ο.Π.)

Διευθύνεται από συνταχτική επιτροπή
'Αρχισυντάχτης: Μ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Συνεργασίες, βιβλία κ. τ. λ. να στέλ-
νονται προσωρινά στον «Οίκο Φοιτητού»
'Αρριανού 5 ή στη «Φοιτητική Λέσχη»
Στρατηγού Καλλάρη 3 για τὸ περιοδικό
"ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,

Τιμὴ φύλλου Δρχ. 100.000.000

Χρόνος Α'—30 τοῦ Ἰούλη-30 τοῦ Σεπτεμβρίου 1944—Τεύχη 9-10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΚΑΛΟ

Τραγούδι τῆς Ὠομῆς Μέρως—Βρα-
δυνὸ (ποιήματα)

ΑΝΔΡ. ΣΚΙΜΛΑ

Ἄγαπη (διήγημα)

Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ ἱστορική θεμελίωση τῆς «Βαβυ-
λωνίας» τοῦ Δ. Κ. Βυζαντίου
(ἱστοριοφιλογολογική (μελέτη)

FED. GAR. LOPCA

Ψυχή Φεβγάτη (ποίημα Μετ. ΚΛ.
ΚΥΡΟΥ)

Θ. ΞΑΝΘΟΥ

Ἄπο τὸ 1821 στὴ Μακεδονία

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Λιανοτραγούδα

ΑΓ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ

Ἡ ἐπέκταση τῆς δημοτικῆς στὶς ἐπι-
στήμες καὶ τὰ σχετικὰ προβλήματα
(μελέτη τέλος)

Α. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

Ἐλονοσία καὶ Φυματίωση (Ἄρ-
θρο, τέλος)

Α. Π. ΜΑΚΡΗ

Ἄπ' τοὺς «Στοχασμοὺς»

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Σχόλια—Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Ὁ ἀθλητισμὸς
στὴν πόλη μας—Α. Ζωὴ καὶ κίνηση τοῦ ΕΟΠ.—Ν. ΖΑΧΟΠΟΥ-
ΛΟΥ: Ἡ κίνηση τῆς ΦΕΑ.—Κ. Κ. Ἡ κίνηση τοῦ ΥΓ. Τμή-
ματος—Β. Γ. Τὸ Θέατρο: «Γ' ἀρραβωνιάσματα» τοῦ Δ. Μπόγγη
ἀπὸ τὸν ΕΟΠ.—ΜΑΝ. ΑΝΑΓ. Τὸ βιβλίον: Γιάννη Τρίκη—«Τὸ
βιβλίον τῆς Ἐρμούνης» Π. Παπαδάκη—Σ. Κούλη «Πρώτοι Στίχοι»
—Ν. ΒΕΝΙΕΡΗ: Γ. Βασιλείου: Ἡ λαϊκὴ κατοικία—Νέα βιβλία
—Ἀλληλογραφία.

ΧΡΟΝΟΣ Α'· 30 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ—15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1944 | ΤΕΥΧΗ 9-10

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΩΡΙΜΗΣ ΜΕΡΑΣ·

Χωρίσαμε σὲ δυὸ καλόστρωτες

πλεξίδες τὰ μαλλιά μας,

καὶ κάτσαμε στὴν ἀμμουδιά,

πέτρες σταχτιές

ἀνάγια —

Ἦταν μιὰ μέρα ποὺ εἶχε φῶς

καὶ χάθηκαν οἱ θύμησές μας

Σὰν τὸ πρωὶ ποὺ πέρασε . . .

Μιὰ ἀχτίδα ἔχει μείνει βαθιά μας

Τὸ κοριτσιάτικο ὄνειρο

καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς καρδιᾶς μου.

ΒΡΑΔΥΝΟ

Στὸν κάμπο πλήθεινε ἡ σιωπὴ

Δέ λάτρεψα.

Ἦπάκουη ξαπλώθηκα στὸ χῶμα

καὶ ἄκουσα.

Ζεστή, γλυκιά, στὸ νιὸ κορμὶ μου

ἀνέβαινε ἡ νύχτα.

ΑΓΑΠΗ

«Ευτυχισμένος που έκανε το ταξίδι του Όδυσσέα, Ευτυχισμένος αν στο ξεκίνημα, ένωθε γερή την αρματοσιά μίδς αγάπης, απλωμένη μέσα στο κορμί του, σαν τις φλέβες, όπου βουίζει το αίμα»-

(ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΦΕΡΗΣ: «Πάνω σ' έναν ξένο στίχο»),

Το καλοκαιριάτικο φεγγάρι ξερόβαλε πάνω από την αντικρινή στέγη και καρφώθηκε κείδα, σάμπως απορριμένο πρόσωπο άγουρου παιδιού. Έριξ' ένα ξεστατικό βλέμα στο τραπέζι-μου, στα χαρτιά μου, περιεργάστηκε το πρόσωπό μου, σα να κατάλαβε κάτι τις και μόν χαμογέλασε συγκαταβατικά, —ποιος μπορεί να με πείσει πως δε μου χαμογέλασε; Ύστερα έστειλε μια δέση αχτίνες να μου φιλήσουνε το μέτωπο, και πήρε ξανα ν' αρμενίσει στο χάος. Το πιάνο της δεσποινίδας Αίλιας, αφού εξάντλησε όλα τ' ανόητα τραγούδια του συρμεν, σόπασε. Χοντρές στάλες ιδρώτα κρεμάστηκαν στα φρύδια-μου, —τάχα απ' τη ζέστη; —κι ο αέρας ξεχάστηκε φαίνεται στ' ανοιχτά λιβάδια και στις λεμονίες, έτσι που η νόρμη λήπτερη ξαπλώθηκε στα δέντρα. Οι ράγες του τραμ σέρνουν κάτω απ' το φως του φεγγαριού τη γυαλιστερή ανιά τους. Οι αναπνοές της ζεσταμένης γης μου πυρώνουν το πρόσωπο.

Το ρολόγι όξω στη σάλα χτύπησε πολλές φορές, κ' είναι ο αγος σα να μου λέει πως ήρθε η ώρα του ύπνου. Πονχία. Μόνο στο πάνω πάτωμα ο παπαγάλος, σπαθίζει με την κορακίστικη φωνή-του τη σιωπή: καληνύχτα κυρία, καληνύχτα κύριε .. Πώς μπορώ, πώς να μπορέσω, θεέ-μου, να τους πείσω, όλους, όλα, πως είμαι εφτυχισμένος, πολυ εφτυχισμένος, μέρες τώρα, που μου ήρθε έτσι αναπάντεχα το τέιο δώρο του ξαγρουπνιάτος; Βγαίνω στον εξώστη, ανοίγω το στήθος-μου και φωνάζω. Σιωπή, σιωπή ... Άραγες κοιμάται και η φίλη-μου με τα λεφκα χέρια;

(Έψαξα πολλές φορές να βρω τις ρίζες-μου μέσα στην οικογένειά-μου. Οι νη-μες-μου σταματάνε στους γονιούς-μου, πιο μακρινούς δε γνώρισα, μόνο από ιστο-ρίες θυμάμαι, κάπως θαμπα, πως ήταν άνθρωποι απλοί που παλέβανε με τη γης. Όμως μου φτάνει αφτο, μου φτάνει να

θυμηθώ και μόνο τη μητέρα-μου. Ένας χρόνος τώρα που έπαψε ν' ανασαίνει. Στη μνήμη-μου είναι δεμμένες σφιχτά οι φθινοπωρινές μέρες των παιδικών-μου χρόνων, θολές και σαν αόριστες, τότες που τα μάβρα σύνεφα μας κρύβανε τον ήλιο, κ' η γης άνοιγε τα πυρωμένα σπλάχνα-της για να ρουφήξει το νερό. Πίσω απ' τ' αγνα τζάμια, στο βοραιο δωμάτιο, ώρες ολόκλη-ρες στα θλιβερα απογέματα, καθόταν κ' έβλεπε τα κίτρινα φύλα να πέφτουν ήσυχα στο χώμα. Τα μάτια-της ταξιδέβανε τότες πίσω από τα γυμνα βουνα, κατα τη θά-λασα, κ' έτσι ως σαλέβανε τα κέρια χέρια-της, σα να θέλανε να κλείσουνε μέσα-τους κάποιο απίθανο όνειρο, έμοιαζε η ίδια νοσταλγία. Τ' απλα και πονεμένα τραγούδια-της ζούνε ακόμα στ' αφτιά-μου. Κι όταν έφτανε η νύχτα σιγανή, έτσι γλυκα να σκεπάσει τα χλομα όνειρα κάποιας αισθαντικής κυρίας στα βάρδια της επαρχίας, μ' έπαιρνε στην αγαλιά-της να μου λει το παραμύθι με την κόρη «που είναι χλομη, πολυ λεπτη, που είχε λεφκα χέρια και δυο μεγάλα γλυκα μάτια, κ' είτανε τόσο πονετικια και είχε τόσο καλη καρδια, που όλοι την αγαπού-σανε...» Έτσι είναι, από τα παιδικά-μου χρόνια ζυμωμένη μέσα-μου η μορφή της αγαπημένης γυναίκας, έτσι, ακόμα και τώ-ρα, τη νιώθω να σαλέβει στην κορφή του νού-μου.

Ο πατέρας, φέτος την άνοιξη, μου έγραψε πως στο μνήμα-της φυτρώσανε, μόνα-τους, κάτι λεφκα λουλούδια, τόσο λεφκα, έγγραφε, και τόσο λεπτα, που φοβόσυνα να τ' αγγίξεις...

Τη νοσηρη εβαιοτησία-μας, ήρθε βέβαια και τη σκόρπισε στους τέσσερις αγέρες ο πόλεμος. Κ' είτανε καιρος πια. Είχαμε σπαταλήσει τις εφηβικές-μας μέρες στις χί-μαιρες, είχαμε σκορπίσει τις ματιές-μας στις ξέθωρες δύσεις, κ' ελιζαμε πάντα πως μιαν ημέρα τ' όραμα της φαντασίας θα γέμιζε τις απαιτητικές φούχτες-μας. Όσο που να

απόμνε πια μες τα χέρια-μας μόνον η σιάχη, όσο που να πέφτανε μιαν ημέρα κάτω στο σκληρο χώμα, κ' ύστερα, ύστερα ο μακρος και δύσκολος αγώνας για να μαζέψουμε τα ποια κοματάκια-μας... Είτανε καιρος πια.

Ένας Βαοδάρης δυνατος, πρώτη φο-ρα τόσο δυνατος, έδωσε το σύνθημα. Φοβηθήκαμε στην αρχή τόσο, που κλειδω-θήκαμε σπίτι-μας για να μη μας παρασύ-ρει. Όξω απ' τα παράθυρά-μας έλεγε το καρτερο τραγούδι-του, κ' έμεις δεν το ακού-σαμε. Όσο που μλήε μέσα απο τις χαρα-μάδες κ' έτσι τον ακούσαμε απο πολι κοντα, κ' είχαμε, αλήθεια, τόσο κουρασσει κ' εμεις να τριγυνάμε στα μονότονα δωμάτια. Ξε-θαρέψαμε και μιλήσαμε μαζί του.

—Τα φθινόπωρα τα τραγούδησαν πολι οι ρομαντικο ποιητες, οι προϊστορικοι εραστες αγαπήσανε μόνο τ' αστέρια και την κίτρινη σελήνη, με πεθαμένα φύλα στέλλισαν οι κοπέλες τα μάτια-τους, κ' έμειναν με το χουδι των ερωτών στα ντελικάτα χέρια-τους. Ήρθε η ώρα πια να τα σκορπίσω όλα. Όμως αλήθεια, τόσο πολι σας φοβί-ζω; Το κοντό-σας βλέμα γιατι βλέπει και λυπάται τόσο τα ξερα φύλα που παρασέρνω μαζί-μου, και γιατι τάχα τ' αφτιά-σας προσλαθούνε ν' ακούσουν τους λίγους πα-ράφωνους ήχους-μου και δεν ακούνε το τραγούδι-μου ακέριο; Δειλοι, μικροι, φοβά-στε να μ' ακολουθήσετε;

Αφκα μίλησε κ' εμεις τον πιστέψαμε.

«Και ξεκινήσαμε κάποιο πρωϊνο για το ταξίδι του Οδυσσέα, γόαμη για την Ιθάκη. Εφτυχισμένοι που στο ξεκίνημα νιώθαμε απλωμένη μέσα στο κορμί-μας τη γερη αρματοσια μιας αγάπης, σαν τις φλέβες όπου βουίζει το αίμα».

Και πιο πολι εφτυχισμένοι, όσοι στο δρόμο για την Ιθάκη νιώθανε απλωμένη μέσα-τους και την αρματοσια της αγάπης μιας αγαπημένης γυναίκας.

Κάποια μέρα τότε ρώτησα:

—Άραγες πειράζει που η εικόνα της αγαπημένης γυναίκας είναι σχηματισμένη μέσα-μου σάμπως αέρινη, κ' έχει λεπτο κορ-μι και λεφκα χέρια;

—Φτάνει νάχει δυνατη καρδια, είπες.

Αγαπάει περισσότερο την άνοιξη απ' το φθινόπωρο, αγαπάει τη θάλασα, αγαπάει τον ήλιο, τα πουλια και τα ζούδια. Αγαπάει πιο πολι τους απλους ανθρώπους. Έχει κορμι λιγερο, λεπτο πρόσωπο και λεφκα

χέρια. Έχει καρδια δυνατη τόσο, που απο-ρεις πως δε σπάει το στήθος-της. Τη συνάν-τησα, γιατι δεν μπορούσε να μη τη συναν-τήσω. Έτσι απλα την αγάπησα, όπως ται-ριάζει.

Οι μέρες-μου δέθηκαν στη ζωή-της, πρώτη φορα ένιωσα βαθια χαρα στις ελέ-φτερες ώρες-μου. Της μιλω συχνα για τη δουλιά μου, τη ζωη και τα βιβλία, κ' είναι τόσο εφτυχία ν' αστροάφτει η κατανόηση στα μάτια-της. Όρες—ώρες η σιωπή κυ-κλοφορει ανάμεσό-μας, κι όχι γιατι δεν έχου-με να πούμε τίποτε. Σε τέτιες περιπτώσεις είναι πιο τίμιο να χαιρατεί και να φέβγεις φιλικα. Κυκλοφορει ανάμεσό-μας η φλύαρη εκείνη σιωπή, που λέει ότι δε λένε τα κλει-στα χείλια-μας.

Άντρας πια, ανακάλυψα σήμερα πόσο αδέξια είναι τα χείλια-μου. Σήμερα, που είχα πάρει της μεγάλης απόφαση. Μήπως φταίει η νύχτα που ήρθε έτσι ξαφνικα και μας τύλιξε; Έφυγα, όπως και κάθε άλη φορα. Της έσφιξα το χέρι, κ' έπειτα: κα-ληνύχτα, καληνύχτα. Άβριο θα περάσεις;

—Βέβαια, βέβαια. Θα περάσω στις οχτα και μιση .. Καληνύχτα .. καληνύχτα.

Έφυγα κ' έλεισα μέσα στο δωμάτιο, στην κάθε γωνια το μυστικό-μου. Έφυγα και βγήκα στο δρόμο κ' ένιωθα χαρούμενος και μαζί λυπημένος, κ' είτανε φλογισμένο το μέτωπό μου ... Βέβαια η ζέστη θάφταιγε. Είχε πολι ζέστη. Έφυγα κ' ήρθε και κλειδώθηκα εδω μέσα, στο δωμάτιό-μου, και κάθουμαι ώρες και γράφω την ιστορία μιας απλης αγάπης ... Μια πιο πολες φορές γράφω ένα όνομα, μικρο μικρούτσικο όνομα, έτσι ασυναίσθητα, γράφω ένα όνομα μικρο και κάποια αφηρημένα σχέδια σχεδιάζω-μια λιγνη κόρη με μακρια μαλια...

Εδω ακριβως σταμάτησα το γράψιμο εκείνη την πρώτη βραδια. Σήμερα, με τη μικρη προσοπτικη του χρόνου, κάπως μπορω να εχτιμήσω την τοτινή-μου κατάσταση. Είχα πιστέψει, τότες, πως ήρθε πια η ώρα ν' αποθανάτισω την αγάπη δυνατα και ψυχο-λογημένα, πως θα μπορούσα να εκφράσω το πλατυ λυρικο κύμα που πλημύρασε τα στήθια-μου. Η άγορμή-μου πένα όμως προχωρούσε πολι δύσκολα, κ' ένιωσα πάλι μέσα-μου τη λεπτη εκείνη πίκρα, πως ποτε δε θα μπορέσουμε να εκφράσουμε τα συν-αισθήματά-μας όπως σαλέβουνε μέσα-μας. Είχα κυνηγήσει πολι κάποια πρωτότυπη έκφραση, κάπως αλιώτικα είχα πασιάζει να

εκφράσω τη σκέψη-μου, και σταμάτησα μό-
νον όταν σκέφτηκα πως κυνηγάει κανένας
την ωραιολογία σα δεν έχει να πει τίποτα
το ουσιαστικό.

Στο μεταξύ, ένα απόγεμα, σκαλίζοντας
κάποια παλιά βιβλία, βρήκα μίαν άσπρη
πασκαλία ανάμεσα στα φύλα. Μήπως νομί-
ζεις πως μου θύμισε καμια ιστορία ξεχα-
σμένης αγάπης, όταν είμωνα δεκαπέντε
χρονών; Όχι! όχι! Άντρας πια, είκοσι τόσο
χρόνων, πριν απο λίγον καιρό, έκρυφα εκεί
μέσα τη λεφκη πάσκαλια. Μη δε φτάνει
που μου την έδωκε η κόρη που αγαπώ; Η
μήπως δεν μπορεί να κάνει ένας ερωτευ-
μένος, έστω κι αν είναι άντρας, πολυ μεγα-
λύτερες ανοησίες; Τη λένε... τη λένε...
μα ποια σημασία έχει αφτο; Τη λένε... ας
την πούμε Μαργαρίτα... αφου επιμένεις να
μάθεις, Μαργαρίτα!... Όχι! όχι! Μη γελας
τόρα μαζί-μου... Άσε να γίνουμε μεγάλοι
κύριοι πρώτα, σοβαροι και τάχα πιο σοφοι,
κ' έλα τότε να γελάσουμε μαζί... Όμως
τόρα μη...

Ένα πρωινο κινήσαμε με τη Μαργα-
ρίτα για τη θάλασα, Κλειδώσαμε την απο-
χτημένη σοφία στα συτάκια-μας, πήραμε
τον αφύδρμητο εαφτό-μας, κ' έτσι γυμνοι
κινήσαμε να τη χαρούμε. Είτανε μια γαλά-
ζια μέρα απο κείνες που ο ουρανος κ' η
θάλασα δε σ' αφίνουνε να στοχαστεις παρα
γιαφτες και μόνο. Ξαπλωθήκαμε στα πόδια
της θάλασας, δυο σημαδάκια στην άγονη
έχταση της ακροθαλασσίας. Γυμνο τοπίο, κι
ούτε ένας βράχος που να σχίζει τη μονοτο-
νία. Ένα-δυο δέντρα μόνο, κάπως μακριά
μας, κατοικία για τα τζιτζίκια, τους αμέρι-
μνους εραστες της χαρας του καλοκαιριου.

—Πόσο όμορφο είναι αφτο το άγονο
γυμνο τοπίο, είπε η Μαργαρίτα.

—Πές μου, φίλε μου, μπορείς όταν σου
μιλάει έτσι η Μαργαρίτα να μην την αγα-
πήσεις;

Καμια πιχωρη ματια δε σπαταλήσαμε
κείνη τη μέρα. Τραγουδήσαμε τον ήλιο, το
νερο και τα φύκια. Στολίσαμε την απέριτη
χαρά-μας με δυο βότσαλα και την κρεμά-
σαμε,—πού την κρεμάσαμε αλήθεια;—...
την κρεμάσαμε στο σύμπαν! Με τους γλά-
ρους ταξιδέψαμε τη νοσταλγία-μας στα νη-
σια του Αιγαίου. Αναπάψαμε τη ματιά μας
στο φως,—είχε αλήθεια τόσο πολυ φως κ'
είτανε τόσο χαρούμενα τα πάντα που δε
χόρταινες να τα βλέπεις, κ' έτσι άθελα ρω-

τούσες, τάχα σε τι χρειάζονται τα βλέφα-
ρά σου...

Ύστερ' απ' το μπάνιο, ξαπλωθήκαμε
στην αμμουδια κι αφίσαμε τα ζούδια ν' ανε-
βούνε στο κορμί-μας και τον ήλιο να μαβρί-
σει το δέρμα-μας. Ακούμπησα το κεφάλι
μου στ' αρμυρισμένα πόδια-της. Το αίμα
πέρασε και πήρε το παραμύθι της καρδιάς
μου, το περπάτησε στις φλέβες-μου κ' ήρθε
να τ' απιθώσει στα δάχτυλά μου. Έτσι γλυ-
κα βάραινε που αδέλφα διπλώσανε, σάμπως
να θέλανε να κλείσουνε μέσα τους κάτι τις
το άπιαστο. Ένα δροσερο ανατρίχιασμα
ένιωσα στην απολάμη μου, βαθυ ρίγος στη
ραχοκοκαλια. Και τα δάχτυλα της Μαργα-
ρίτας είχανε διπλώσει, κ' έτσι αναπάντεχα
βρεθήκανε μπλεγμένα, ώρα πολυ... Άραγες
για τον ιδιο λόγο διπλώσανε και τα δά-
χτυλα της Μαργαρίτας; Το ιδιο ανέκφραστο
θέλανε να κλείσουνε μέσα-τους; Δέ θέλησα
να μάθω κι ουτε ρώτησα. Αγαπω τόσο την
αβεβαιότητα στις τέτιες στιγμες!

Το βράδι-βράδι, την ώρα που κόκινος ο
ήλιος πνιγότανε στα νερα, περπατήσαμε με
γυμνα πόδια στα βότσαλα και στα χαλίκια,
χέρι με χέρι με τη Μαργαρίτα. Έχεις περ-
πατήσει, ποτε φίλε μου, μια τέτια μέρα
στα βότσαλα και στα χαλίκια, γυμνα τα
πόδια, χέρι με χέρι με τη Μαργαρίτα, ακού-
γοντας το βαθυ τραγούδι της θάλασας;

Γυρνώντας το βράδι απάντησαμε στο
έμπα της πόλης τ' ανώνυμο πλήθος. Είχε
ντυθει με αξιοπρέπεια και βγήκε στα ζαχα-
ροπλαστεία, να χορτάσει κι αφτο την ημεέρα
της ανάπαψης. Ουτε που θα σκεφτει ποτε
να δείξει την παρουσία-του στη σκληρη
φλούδα της γης. Όταν ακόμη ακούει το
καφτερο τραγούδι του Βαρδάρη, κρύβεται
μες στο σπίντ-του—όπως κ' εμεις στην αρχη.
Δεν αιστάνθηκε ακόμα την ανάγκη να με-
τηρηθει μαζί-του. Το βλέμα-του μένει κοντο-
και η Ιθάκη είναι μακρια και θέλει αγώνα.
Όμως εμεις την είδαμε, τη βλέπουμε κ'
είμαστε γιαφτο χαρούμενοι Μαργαρίτα, κ'
είμαστε ερωτευμένοι και βαδίζουμε, όλον τον
κόσμο αγκαλιάζει το νεανικό-μας βλέμα,
είμαστε ερωτευμένοι και βαδίζουμε το σκλη-
ρο δρόμο Μαργαρίτα, είμαστε νέοι κ' έχουμε
το αισιόδοξο στα χείλια-μας τραγούδι...

ΑΝΤΡΕΑΣ ΣΚΙΑΔΑΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ "ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ",

ΤΟΥ Δ. Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Ένα από τα ελαχιστότατα παλιά ελ-
ληνικά θεατρικά έργα, πού, ανεβάζονται
ακόμη με επιτυχία στη σκηνή είναι αναμ-
φιβολα και η κωμωδία «Βαβυλωνία» του
Δ. Κ. Βυζαντίου. Πρέπει όμως ευθύς αμέ-
σως να τονιστή, ότι, παρ' όλη της την επι-
τυχία, ο σύγχρονός μας αναγνώστης ή θεα-
τής, πού την παρακολουθει με ενδιαφέρον
και με άβιαστη διάθεση ευθυμίας, δεν μπορεί
να καταλάβη σωστά, πως γεννήθηκε αυτή
ή κωμωδία στο μυαλό του συγγραφέα, ποιο
είναι το άληθινό περιεχόμενό της και ποια
ή εποχή, πού αντιπροσωπεύει του λείπει
δηλαδή η γνώση των αντικειμενικών όρων,
πού έσπρωξαν το Βυζάντιο στο γραψίμο
της κωμωδίας, και ακόμη η γνώση του
περιβάλλοντος και των τύπων της. Και για
να εκφραστώ σύντομα: του λείπουν οι προϋ-
ποθέσεις για τη γνώση του ιστορικού στοι-
χείου της κωμωδίας, ή ιστορική επικαιρό-
τητα, πού βέβαια χάθηκε με το πέραςμα
των χρόνων. Πραγματικά ή «Βαβυλωνία»,
πού εκδόθηκε για πρώτη φορα το 1836,
είναι συνυφασμένη με την εποχή της πε-
ρισσότερο παρ' όσο το φαντάζεται κανείς.

1. Εκείνο πού συνήθως πέφτει στην
άντίληψη του σύγχρονου μας αναγνώστη ή
θεατή, είναι ή πρόθεση του συγγραφέα της
κωμωδίας να διακωμωδήσει τις κατά τό-
πους διαλεκτικές διαφορές της γλώσσας της
εποχής του, πού τονίζονται ακόμη περισσό-
τερο με το παραγέμισμά της άλλου με
τούρκικες, άλλου με άρβανίτικες και άλλου
με ιταλικές λέξεις. Άλλωστε αυτός πραγμα-
τικά ήταν και ο σκοπός πού έσπρωξε και
το Βυζάντιο στη συγγραφη της κωμωδίας
του, όπως το όμολογει και ο ίδιος στον
πρόλόγο του. «Είναι μὲν άστειον, αλλά και
λυπηρόν εξ' εναντίας το να βλέπη τις εις
μίαν συναναστροφήν διαφόρων Έλληνών,
οίον Χίων, Κρητών, Άλβανών, Βυζαντίων,
Ανατολιτών, Έπτανησιών, και λοιπών.....
να μη δύναται να έννοώσιν ο εις τον άλλον...
ώστε ή συναναστροφή εκείνη να καταντῆ
Βαβυλωνία. Την λυπηράν αυτήν κατάστα-
σιν, εις την οποίαν εξετραχηλίσθη ή Έλ-
ληνική γλώσσα, μη θελήσας να εκτραγωδή-
σω, εθέμην σκοπόν να κωμωδήσω, ώστε
διὰ της άστειότητος μάλλον να καταρτισθῶ-
σιν οί κακώς προφερόντες την Έλληνικήν

Γλώσσαν και να προτραπώσιν εις την κατά
τόπους σύστασιν σχολείων προς εκπαίδευσιν
της Νεολαίας των». Έφόσον μάλιστα στην
κωμωδία—κοντά στους αντιπρόσωπους των
διάφορων γλωσσικών ιδιωμάτων: τον Ανα-
τολίτη με το τόσο γνωστό και σατυριζόμενο
ακόμη και σήμερα γλωσσικό ιδίωμα του,
τον Πελοποννήσιο, το Χιώτη, τον Κρη-
τικό, τον Άλβανό, τον Κύπριο, τον Έπτα-
νήσιο άστυνόμο—μπάζει και τον-δι και
πολυ άγνωστο στο ελληνικό κοινό Σχολα-
στικό Λογιώτατο, ή κωμωδία βγαίνει από
τά στενά και περιορισμένα όρια της δια-
κωμώδησης των κατά τόπους διαφορών των
γλωσσικών ιδιωμάτων και ύψώνεται στην
επικαιρότητα του πολυθρόλητου γλωσσικού
ζητήματος, πού τόσοσους χυμούς της πνευμα-
τικής μας ζωής άπορροφησε και εξακολου-
θει ν' άπορροφά. Ο ίδιος ο Βυζάντιος υπο-
στηρίζει τη θέση της άπλης καθαρεύουσας,
καθώς αποδείχεται από τη γλώσσα, πού
γράφει, και από τη στάση του απέναντι στο
Λογιώτατο. «Διά να μη ύποληφθῶ δέ,
γράφει, ως έπιθυμῶν να όμιλήται ή πα-
λαιά Έλληνική με τον σχολαστικόν τρόπον
(ως συνειθίζουν τινές των λογίων μας),
ώστε να μη έννοήται τελείως, έννεκα τούτου
παρεισέξα εις την σκηνήν και τον Σχολα-
στικόν Λογιώτατον, διά να αποδείξω πό-
σης άνηδης πρόξενος είναι και ο τρόπος
της σχολαστικής διαλεκτικής μεταξύ της
καθομιλουμένης όμιλούμενος.....» Πραγμα-
τικά ή επικαιρότητα του γλωσσικού ζητή-
ματος είναι εκείνο κυρίως, πού δίνει άκό-
μη ζωή στην κωμωδία και μας κάνει ακόμη
και σήμερα να τη βλέπουμε ευχάριστα.
Είναι μια κωμωδία, πού όλη της τη χάρη
τη στηρίζει στις υπερβολικά τονισμένες δια-
φορές των κατά τόπους γλωσσικών ιδιω-
μάτων, πού γεννούν τόσες κωμικές παρεξη-
γήσεις, και στις τόσο γελοίες υπερβολές
όρισμένων λογίων της εποχής, πού προσ-
παθοῦσαν να μιλήσουν—ούτε λίγο ούτε
πολυ—τη γλώσσα του Πλάτωνα και του
Θουκυδιδη και πού γι' αυτό γίνονται κα-
ταγέλαστοι στα μάτια του κόσμου. Οί πα-
ρεξηγήσεις αυτές, οί στηριγμένες στις γλωσ-
σικές διαφορές, είναι πού δίνουν πλοκή
στην κωμωδία. Άλλιώς ή υπόθεση είναι
φτωχικά άπλη, όπως θα διαπιστώσουμε

παρακάτω. Ἐπίσης οἱ τύποι, ποὺ διαγράφονται στὴν κωμωδία, δὲ θὰ εἶναι πάντα βιώσιμοι, ἀλλ' ἐφήμεροι, γιατί εἶναι δεμένοι μετὰ τὴν ἐποχὴ τους: δὲ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, γιὰ νὰ γίνουν πανανθρώπινοι καὶ σταθερὰ πάντα καὶ μόνιμα τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά τους. Οἱ πῶς πολλοὶ ἔχουν σχεδὸν ἐξαφανιστῆ. Μόνον ἓνας, ὁ Ἀνατολίτης, στάθηκε τυχερὸς καὶ ξαναζωντάνεψε μετὰ τὴν τελευταία προσφυγιά τοῦ 1922, ποὺ ἔφερε στὴν Ἑλλάδα πολλοὺς τέτοιους καὶ σταθεροποίησε ἢ καλύτερα ἔκαμε βιώσιμο γιὰ πολλὰ ἀκόμη χρόνια τὸν τύπο τοῦ Ἀνατολίτη, κυρίως τοῦ Καρμανλή. Γι' αὐτὸ στέκεται καλὰ στὰ πόδια του καὶ γι' αὐτὸν σ' αὐτὸν βρίσκουμε ἀκόμη καὶ σήμερα τὴ μεγαλύτερη εὐχαιρίστηση.

2. Ἡ ἐπικαιρότητα ὅμως αὐτῆ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, καθὼς καὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν τῶν νεοελληνικῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων, δὲν ἦταν ἡ μόνη ζωντανὴ κατὰ τὴν ἐποχὴ, ποὺ συνέγραψε ὁ Βυζάντιος τὴν κωμωδία του. Ὑπῆρχε, ὅπως τονίσαμε καὶ στὴν ἀρχή, καὶ μιὰ ἄλλη ἐπικαιρότητα, ἔξ ἴσου σημαντικὴ, ποὺ μετὰ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων χάθηκε πιά ὁλοτελῆ γιὰ μᾶς τοὺς μεταγενέστερους: κι' αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἐπικαιρότητα, τὸ ἱστορικὸ στοιχεῖο, τὸ ἱστορικὸ ὑπόστρωμα, ἡ γνώση τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν τέλεια κατανόηση καὶ τὴν ἀκρίβεια πραγματικὰ ἀπόλαυση τῆς κωμωδίας. Χωρὶς τὴν προϋπόθεση αὐτῆ, χωρὶς τὴν ἀπόκτηση τοῦ γόνιμου βέβαια καὶ ὄχι τοῦ ξεροῦ καὶ ἀραγλοῦ ἱστορισμοῦ, ἡ «Βαβυλωνία» χάνει πολὺ ἀπὸ τὴν πραγματικὴ της οὐσία καὶ ἀξία. Γι' αὐτὸ στὸ ἐξῆς, ὅταν θὰ γίνονται νέες ἐκδόσεις τοῦ θεατρικοῦ αὐτοῦ ἔργου, θὰ πρέπει νὰ προτάσσεται μιὰ ἱστορικοφιλολογικὴ εἰσαγωγή σ' αὐτό, ὥστε νὰ κατατοπίζεται σχετικὰ ὁ σύγχρονός μας ἢ μεταγενέστερος ἀναγνώστης ἢ θεατῆς. Τὴν ἀνάγκη αὐτῆ βέβαια δὲν τὴν αἰσθάνονταν οἱ ἀναγνώστες ἢ θεατῆς τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 19ου αἰῶνα, γιατί ζοῦσαν ἀκόμη τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα κι' ἔτσι περιτίθει ὁ ἱστορικὸς ὑπομνηματισμὸς τοῦ ἔργου. Τώρα ὅμως δὲ συμβαίνει τὸ ἴδιο μετὰ μᾶς.

Ἡ κωμωδία, ὅπως τονίσαμε καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς μελέτης μου, εἶναι περισσότερο παρ' ὅσο τὸ φαντάζεται κανεὶς δεμένη μετὰ τὴν ἐποχὴ της: ἀπεικονίζει γεγονότα καὶ ἦθη μιᾶς περασμένης πιά ἑλληνικῆς κοινωνίας, τῆς ἐπαναστατικῆς τοῦ 1821—1829

καὶ τῆς μετέπειτα γιὰ πολλὰ χρόνια. Οἱ σκηνές τῆς κωμωδίας ξετυλίγονται στὸ Ναύπλιο κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1827, ὅπως συμπεραίνει κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης σκηνῆς. Ἐκεῖ, σ' ἓνα ἐστιατόριο, ὁ Χίος φέρνει τὴ νεώτατη καὶ συνταρακτικώτατη γιὰ τοὺς Ἕλληνες εἴδηση: τὴ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ τὴν καταστροφὴ τοῦ τουρκοαγιοπυπτικῶς στόλου (8 Ὀκτωβρίου 1827). Στὸ ἐστιατόριο, ὅπου μαζεύονται, γιὰ νὰ φάγουν τὰ κυριώτερα πρόσωπα τῆς κωμωδίας ὁ Ἀνατολίτης, ὁ Πελοποννήσιος, ὁ Χίος, ὁ Κρητικὸς, ὁ Ἀλβανὸς, ὁ Κύπριος, ὁ Λογιώτατος, στὸ ἀκουσμα τῆς τόσο χαρωπῆς αὐτῆς ἀγγελίας, συνταραγμένοι ὅλοι ἀπὸ βαθιὰ ἔθνικη συγκίνηση ἀποφασίζουν νὰ γλεντήσουν. Τὸ γλέντι—ρωμαϊκὸ ἦταν—καταλήγει φυσικὰ στὴ ρῆξη: ὁ Ἀλβανὸς παρανοεῖ τὴ λέξη «κουράδια» τοῦ Κρητικοῦ, ἐξαγριώνεται φιλονικεῖ μαζί του καὶ τὸν πληγώνει στὸ χέρι. Ἐκεῖ προστρέχει ὁ Ἑπτανήσιος ἀστυνόμος μετὰ τοὺς στρατιῶτες κι' ἔτσι πλουτίζεται ἀκόμη περισσότερο τὸ μωσαϊκὸ τῶν νεοελληνικῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων.

Σὲ κανέναν ἀσφαλῶς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες ἢ τοὺς θεατῆς δὲ γεννήθηκε τὸ ἐρώτημα: Πῶς βρέθηκαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων νεοελληνικῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων σ' ἓνα ἐστιατόριο τοῦ Ναυπλίου; Τοὺς μάζεψε ἐκεῖ αὐθαίρετα κι' ἀφαιρούμενα ἡ φαντασία τοῦ Βυζαντίου; Ὁχι. Ὁ Βυζάντιος τοὺς τῆρε ζωντανούς ἀπὸ μιὰ πραγματικὴ τέτοια συνάντηση. Αὐτοὺς ὅλους τοὺς μάζεψε ἐκεῖ ἡ ὁμαδικὴ ἐκείνη μετακίνηση, ἀληθινὴ μετανάσταση, ἑλληνικῶν πληθυσμῶν—τὸ πρῶτο προσφυγικὸ ζήτημα τῆς Ἑλλάδας—κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821—1829 ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας στὶς μόνες ἐλεύθερες ἑλληνικὲς χώρες, στὴ Στερεὰ Ἑλλάδα, στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ στὴν Πελοπόννησο. Ὅταν μάλιστα ὁ Μεχμέτ Ρεσίτ πασᾶς, ὁ γνωστότερος μετὰ τὸ ὄνομα Κιουταχῆς κατέλαβε τὸ Μεσολόγγι καὶ ἀργότερα τὴν Ἀκρόπολη, τὰ δυὸ τελευταῖα προπύργια τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας στὴ Στερεὰ Ἑλλάδα, ἐνῶ ταυτόχρονα ὁ Ἱμπραήμ πασᾶς προχώρησε ὡς ἔξω ἀπὸ τὸ Ναύπλιο, τὴν πρωτεύουσα τῆς προσωρινῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης, τότε ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα περιωρίστηκε σχεδὸν στὴν περιοχὴ τοῦ Ναυπλίου καὶ στὶς Κυκλάδες. (Τὸ τέλος στὸ ἐσχόλενο)

ΑΠΟΣΤ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ὑφηγητῆς τῆς Νέας Ἑλλην. Ἱστορίας

FEDERICO GARCÍA LORCA*

ΨΥΧΗ ΦΕΒΓΑΤΗ

Δὲ σὲ γνωρίζει ὁ τάβρος, μήτε ἡ συκιά,
μήτε τάλογατα, μήτε καὶ τοῦ σπιτιοῦ σου τα μερμίγια,
μήτε τὰ παιδιὰ, μήτε τὰ δειλιὰ δὲ σὲ γνωρίζουν,
γιατὶ εἶσαι πιά νεκρὸς παντοτινὰ.

Δὲ σὲ γνωρίζουν οὔτε τὰ σπλάχνα τῆς πέτρας
οὔτε τὸ μάβρο ἀτλάξι, ὅπου τὸ λείψανο σου σιγολυώνει,
δὲ σ' ἀναγνωρίζει μήτε κι' ἡ βουβὴ σου ἀνάμνηση,
γιατὶ εἶσαι πιά νεκρὸς παντοτινὰ.

Θενάρθει τὸ φτινόπαρο μετὰ τὰ σαλιγκάρια του,
μετὰ τὰ τσαμπιὰ ἀπὸ σύννεφα καὶ μετὰ τὰ συναγμένα του βουνὰ,
μὰ κανεὶς δὲ θὰ ποθεῖ νὰ δεῖ τὰ μάτια σου,
γιατὶ εἶσαι πιά νεκρὸς παντοτινὰ.

Γιατὶ εἶσαι πιά νεκρὸς παντοτινὰ,
σὰν ὄλους τοὺς νεκρούς τῆς γῆς,
σὰν ὄλους τοὺς νεκρούς ποὺ λησμονιοῦνται
σωρὸς ἀπ' ἄψυχα σκυλλιά.

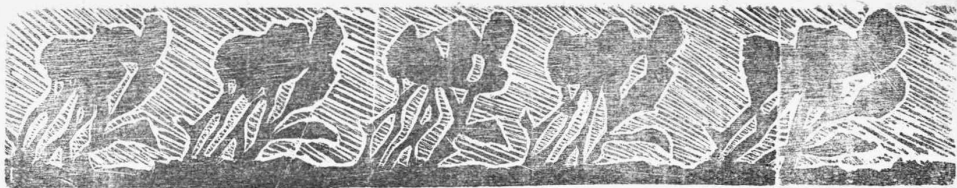
Κανεὶς δὲ σὲ γνωρίζει πιά τὴν ὄρα ποὺ σὲ τραγουδῶ,
τραγουδῶ γιὰ τοὺς κατοπινούς, τὴν ὄψη καὶ τὴ χάρη σου,
τὴν πλούσια, μεστωμένη στοχασή σου
τὸν πόθο σου γιὰ θάνατο, τοῦ φιλιοῦ του τὴ γέφση
καὶ τὴ θλίψη στὸ βάθος τῆς παλληκαρίσας σου χαρᾶς.

Θαργήσει πολὺ νὰ γεννηθεῖ, ἂν δύναται νὰ γεννηθεῖ,
ἓνας Ἀνταλουζιάνος τόσο διάφανος, τόσο γιομάτος περιπέτεια,
Τραγουδῶ τὴν ἀρχοντιά σου μετὰ λέξεις ποὺ κλαῖνε
κι' ὄνειρέβουμαι στὸ θλιμμένον ἀγέρα, στὶς ἐλιές ἀνάμεσα.

(Ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ)

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ

* Σπανιόλος ποιητῆς, ἀπὸ τὴν Γρανάδα, (1898—1937). Τραγουδῆσε τὴν ταπεινὴ ζωὴ μ' ἓνα λυρισμὸ ἀνυπέρβλητο, γύρισε ὅλη τὴν Ἰσπανία ἀντιγραφοντας λαϊκὲς μελωδίες καὶ τραγουδώντας τὰ ποιήματά του στοὺς ἀπλοϊκοὺς. Τὸ παραπάνω ποίημα εἶναι ἀπὸ ἓνα μεγάλο τραγούδι γιὰ ἓναν φίλο του Ταβρομάχο, ποὺ σκοτώθηκε. Ἡ συγκρατημένη του θλίψη ταιριάζει τόσο μετὰ τὴν παλληκαρίσιο θάνατο στὸ Δημοτικὸ μας τραγούδι, ποὺ στὸ τέλος, ἀντί γιὰ δάκρυα στὰ μάτια, σοῦ φέρνει ἀνάταση καὶ χαρὰ γιὰ τὴ ζωὴ.

ΑΠΟ ΤΟ 1821 ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Διαβάζοντας τὸν ἄτομο ἀπὸ τὰ «Στρατιωτικὰ ἔνθυμματα» τοῦ Ν. Κασομούλη ποὺ δημοσίεψε μὲ ἀφθαστὴ ἐπιμέλεια, ὁ ἄριστος κι ἀκούρατος ἱστοριοδίφης καὶ λογοτέχνης Γιάννης Βλαχογιάννης, εἶδαμ ἐκεῖ μέσα ἓνα σορὸ καινούργια κι ἄγνωστα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ὁ Νικολ. Κασομούλης σὰν μακεδόνας—καταγότανε ἀπὸ τὴν Κοζάνη καὶ μεγάλωσε στὴ Σιάτιστα—καὶ στὶς Σέρρες—καὶ μνημένος ἀπὸ νεαρὴ ἡλικία τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἔλαβε ἐνεργητικώτατο σέρος στὸν ἐθνικὸ ἀγῶνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ καλύτερα κι ἀκριβέστερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, μᾶς ἔδωσε ἓνα σορὸ πολύτιμα στοιχεῖα γιὰ τὸν ἐθνικὸ ξεσηκωμὸ καὶ εἰδικώτερα γιὰ τὴ δραματικὴ συμμετοχὴ τῆς Μακεδονίας στὸν πανελλήνιο ἐθνικὸ ἀγῶνα τοῦ 1821. Παρακάτω δημοσιεύουμε ἓνα κομμάτι τοῦ ἔργου, ὅπου περιγράφεται ἓνα ἀπίστευτὸ καὶ ἄγνωστο ἴσαμε σήμερα ναυτικὸ κατόρθωμα τῶν ἐλλήνων καὶ τοῦ Κασομούλη ποὺ ἔγινε ἐδῶ στὴ Θεσσαλονίκη.

Ὁ ἠρωϊσμός αὐτὸς γιὰ καλὴ τύχη ἐπιβεβαιώνεται ἀτράνταχτα κι ἀπὸ μιὰ ἄλλη, ἀπόλυτα ἀξιόπιστη ἱστορικὴ πηγή. Σὲ μιὰ ἀναφορὰ τοῦ Γάλλου Προξένου τῆς Θεσβνίκης πρὸς τὴν κυβέρνησή του ποὺ γράφηκε στὶς 21 τοῦ Μάρτη τοῦ 1822 μαζί μὲ τὸ ναυτικὸ ἀποκλεισμὸ τῆς Θεσβνίκης ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες ἐπαναστάτες ἀναφέρεται καὶ ὁ παλληκαριστός, ὁ «par bravour» αὐτὸς κανονιοβολισμός τῆς πόλης.²

Ἄν καὶ ἡ γλώσσα τοῦ κομματιοῦ ὅπως καὶ ὅλο τὸ ἔργο εἶναι ἡ καθαρεύουσα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐλεύθερου βασιλείου, ὅμως καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἄνοστη καὶ στεγνὴ γλώσσα φαίνεται ξεκάθαρα ἡ ἐπαναστατικὴ κι ἠρωϊκὴ ἐκείνη ἀτμόσφαιρα τῆς Μακεδονίας ἢ καλύτερα τὸ ἑλληνικὸ κι ἐπαναστατικὸ πνεῦμα τοῦ μακεδονικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Κασομούλη.

22 Φεβρουαρίου² 1822. Μὲ δύο πολεμικὰ βρῆκια Ψαριανὰ καὶ μὲ ὄσους στρατιώτας πάλιν ἐδυνήθημ νὰ κάμω ἐκεῖ ἐκπλεύ-

σαντες ἀπὸ Ψαρὰ εἰς τὸ ἔν ὁ γέρο-Στέργιος καὶ εἰς τὸ ἄλλον ἐγὼ, εἰς τὰς 22 ἐφθάσαμεν εἰς τὰ τὸ παρῖλια τοῦ Ὀλύμπου... Τὸ πλοῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκειτο ὁ γέρο-Στέργιος ἢ ταχύτερον ἢ εὐρον ἀρομοδιώτερον τὸν καιρὸν, πρόλαβεν καὶ ἐβγήκεν εἰς τὸ Ἐλευθεροχώρι τὴν αὐγὴν καὶ ἡμεῖς μὲ τὸ ἄλλο μόλις ἐφθάσαμεν τὸ ἑσπέρας. Ὁ γέρο-Στέργιος φαντασιασμένος δὲν εἰξέσω τί οἰστρος τὸν ἔκαμεν καὶ ἐβγήκεν. Ἀμέσως ἐπῆγεν εἰς τὸν Διαμαντὴν, ἀνήγγειλε τὸ φθάσισμόν μου μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, τὴν συμφωνίαν τῶν Ψαριανῶν μετ' ἡμῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἔξενεν καὶ ἔμαθεν.

Ὁ Διαμαντὴς θερμοκέφαλος, δὲν κατέργησεν παρὰ ἀμέσως ἔγραψεν γράμματα πρὸς ἄλλους τοὺς Καπιταναίους Σουαίους, Λαζαίους, Τζαζιλῶν, Μάντζιαρη, Μπζιωταίους, Μπλαζαβιάους, Γιωταίους κατὰ τὸ μεσημβρινὸν καὶ ἕως εἰς τὸν Στορνάρον μὲ ἐπίτηδες πεζόν γράφει καὶ εἰς τὸν Καρατάσιον, εἰς τὸν Ζαφειράκη καὶ εἰς τὸν Γαίον πρὸς τὸ δυτικὸν καὶ τοὺς εἰδοποιούσεν ἐκεῖ τὸ φθάσισμόν μου μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα.

Οἱ Καπιταναῖοι ζηλωταὶ ἔτοιμοι εἰς τὸ πρῶτον, ὁ λαὸς ἀγανακτισμένος ἀπὸ τὰ βάρβαρα τῶν Τούρκων καὶ προδιатеθειμένοι ἄρχισαν νὰ ἀνάπτουν τὰ αἵματα των καὶ

1. Ὁ Νικόλαος Κασομούλης μαζί μὲ τὸν καπετὰν Κώστα, τὸν ἀδερφὸ τοῦ καπετὰν Διαμαντῆ, εἶχανε σταλῆ ἀπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς τοῦ Ὀλύμπου στὴν ἀγωνιζόμενη Ἑλλάδα, δηλ. στὴν Πελοπόννησο καὶ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, γιὰ νὰ ζητήσουνε βοήθεια σὲ πολεμοφόδια καὶ νὰ συνεννοηθοῦνε γιὰ τὸν ἐθνικὸ ξεσηκωμὸ τῆς Μακεδονίας. Ἀπὸ τὸ ταεῖδι ἀκριβῶς αὐτὸ ἐπιστρέφει ὁ Ν. Κασομούλης μαζί μὲ κάποιο μακεδόνα ἀγωνιστὴ γέρο Στέργιο, ποὺ τὸν βρῆκε στὰ Ψαρὰ, καὶ μ' ἄρκετούς ἄλλους.

2) Κόϊτα Μ. Lascaris «La Révolution grecque vue de Salonique — Rapports des Consuls de France et d' Autriche 1821—1826». Τὴν ἐπιβεβαιωτικὴ αὐτὴ παραπομπὴ τὴ χρωστῶ στὸν ὑφηγητὴ τῆς Νεοελληνικῆς ἱστορίας Ἄπ. Βακαλόπουλο.

ἦτον ἀνυπόμονοι— νὰ ἰδοῦν τὴν ἀνάστασίν των.

Ἀπαντῶν εὐχαρίστως ὁ ἀείμνηστος Καρατάσιος πρὸς τὸν Διαμαντὴν γράφει καὶ εἰς ἐμένα ἰδιαιτέρως, ζητῶν τὴν παρουσίαν μας μὲ τὰ πλοῖα εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, νὰ τὴν πυροβολήσωμεν ὥστε νὰ φέρωμεν ἀντιπερισπασμόν,

Φορωμένα τὰ πλοῖα ἀπὸ διάφορα πολεμοφόδια καὶ ἀδύνατα νὰ πλησιάζουν εἰς φρούρια νὰ πυροπολήσουν καθεὶς ἡμποροῦσε νὰ συμπεράνη ὅτι αὐτὸ τὸ κίνημα ἂν δὲν ἦτον ἀνόητον, ἦτον μόνον τοῦτο κινδυνώδες.

Πρὶν ἐγὼ ἐβγῶ ἐξήτησα ἀπὸ τοὺς πλοίαρχους τὴν χάριν αὐτὴν, οἷτινες καὶ συγκατένευσαν.

Ἐσκηώθημεν εἰς τὰ πανιά καὶ μὲ ἓνα σιγανὸν μαστρον ἀέραν προχωροῦσαμεν πρὸς τὸν κόλπον.

Εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἐπανωμῆς ἐμποδιζόμενα ἀπὸ ἐναντίον βορέαν ἦσαν τέσσερα εὐρωπαϊκὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα διευθύνοντο καὶ αὐτὰ εἰς Θεσσαλονίκην. Διευθυνόμενα καὶ τὰ ἔξ μαζί ἐφαίνοντο μακρόθεν ὡς ἓνας στολισκός ὅστις εὐρέθη πρὸ ἡμερῶν εἰς Θεσβνίκην ὅτι δηλ. ὑπάρχει ἀκόμη ἔξω ἀπὸ τὸν λιμένα.

Πλησιάζαντες τὰ δύο ἰδικὰ μας ἕως μίαν ἡμισυ βολὴν, διεύθυναν τὴν πρῶτην πρὸς τὴν Καλαμαριά ἔξω δεξιά.

Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἄραξαν μὲ τὰς σημαίας των καὶ ἀπ' αὐτὰ ἐβγήκεν ἡ ὑποψία τῶν Τούρκων. Ἔως νὰ δώσουν ἐκεῖνα τὴν ἀναφορὰν των εἰς τὸ λιμεναρχεῖον, οἱ ἰδιοὶ μας ἐγύρισαν τὴν πρῶτην πρὸς τὸ Μπέσ—Τσινάρ ἀριστερὸν μέρος τοῦ λιμένος καὶ διευθυνόμενοι οὕτως ἕως εἰς μίαν βολὴν ἀντικρυ τοῦ σκαλώματος, ἐσήκωσαν εὐθὺς τὰς ἑλληνικὰς σημαίας καὶ ἄρχισαν νὰ πυροβολοῦν.

Ἐγὼ μὲ τὸ τηλεσκόπιον ἐκοίταξα τί ἐγίνετο. Εἶδα φεύγοντας ὄλους μὲ βίαν ἀπὸ τὴν ἀερογιαλίαν πρὸς τὸ φρούριον καὶ κανέναν εἰς τοὺς πύργους Τούρκων εἰς τοὺς προμαχώνας νὰ κτυπήσουν. Μὲ τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν ἀπεράσαμεν καὶ τὸν προμαχῶνα τοῦ Βαρδαρίου λεγόμενον καὶ ἕως εἰς τὸ Μπέσ—Τσινάρ οἱ Τούρκοι δὲν μᾶς ἀντίκρουσαν καὶ ἀποροῦσαμεν τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἀκινησίαν αὐτὴν τῶν Τούρκων. Στρέψαντες τὴν πρῶτην πρὸς τὸν προορισμένον λιμένα μας μὲ τὸν ἴδιον ἀέραν ἐφθάσαμεν τὸ ἑσπέρας εἰς Ἐλευθεροχώρι.

Θ. ΣΑΥΘΟΣ

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Γίνου καρδιά μου σίδερο, ψυχὴ μου γίνε ἀμόνι,
νὰ νταγμαντάς σὰ σὲ βαροῦν τὰ βάσανα κι' οἱ πόνοι.

Κρύος ἀγέρας μὲ βαρεῖ στεριᾶς καὶ τῆς θαλάσσης,
τὰ λόγια ποὺ μιλήσαμε, φυλάξου μὴν ξεχάσεις.

Ὅσο στέκουν τὰ βουνά, μὴ σὲ περάξει χάρος,
γιατὶ στὸν κόσμον περπατῶ μὲ τὸ δικό σου θάρρος.

Ροῦχα θὰ κάνω ἀπὸ ἐλῆά, πουκάμισο ἀπὸ βάτο,
νὰ πολεμήσω τὸ σεβντά, νὰ μὴ μὲ βάλει κάτω.

Ἐγὼ ἴμαι τ' ἄστραπῆς παιδί καὶ τῆς βροντῆς ἐγγόνι,
σὰ θέλω ἀστράφτω καὶ βροντῶ, σὰ θέλω ρίχνω χιόνι.

(ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΥΡΟ ΤΗΣ Ν. ΠΕΡΔΙΚΑΣ)

Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΓ. Γ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ Ύφηγητή της Γλωσσολογίας

Γιατί σήμερα δεν κρινόμαστε για το πώς θα ονομάσουμε το *διμεθυλαιθέρα*, την *αδρεναλινούχα νοβοκαΐνη*, το *μεθυλακετυλένιο*, το *αμινοαζωβενζόλιο*, κτλ., αλλά αν το μόλυβδο θα τον αφήσουμε *μόλυβδο* ή θα τον ποίμε *μολίβι*, *κασσίτερο* ή *καλάι*, *αργυρο* ή *ασήμι*, *σπονδυλική στήλη* ή *ραχοκοκκαλιά*, *πέλμα* ή *πατούσα* ή *παρ* ή *συνώτι*, *άνω σιαγών*—*κάτω σιαγών* ή *άπανωσάγυνο* και *κατώσάγυνο*, κτλ. ή αν θ' αφήσουμε άχρησιμοποίητο για τη γιαιτρική ή την ψυχολογία τον έκφραστικό αυτό λαϊκό πλοῦτο τον σχετικό π. γ. με τη *λιγοθυμιά* ή την *κομάρα*: *λειποθυμιά*, *λειποφυχιά*, *λιγοφυχιά*, *λάγγεμα*, *λίγωμα*, *αράθυμιά*, *αράθυμια*, *λειποθυμιά*, *λιποθυμιά*, *λιγοθυμιά*, *λιγόνω*, *λιγοκαρδιά*, *απολιγαίνω*, *λαγγεύω* *κομάρα*, *κάρωμα*, *αποκάρωμα*, *μαργομάρα*, *νάρκωμα*, *βύθος-το*, *βύθιση*, *βύθισμα*,¹ *κέρωμα* *κοκκάλωμα*, *πέτρωμα*, *άποξυλωμός*,² *ξύλιασμα*,³ ή *άλομα*, αν θέλοντας να χαρακτηρίσουμε ένα ξύλο στην επιστημονική γλώσσα, πρέπει ν' άγνωήσουμε τους λαϊκούς επαγγελματικούς και τεχνικούς όρους σύμφωνα με τους οποίους ένα ξύλο έχει όχι μόνον *κάρωμα*, *νεύρα*, *καρδιά*, αλλά και τις *βένες*,⁴ τις *χυσασαλλίδες*, τα *σεντέφια*, τα *νερά* και μπορούμε να ονομάσουμε το ξύλο σύμφωνα με την ποιότητά του όχι μόνο *άγριο* και *ήμερο* και *ξερό* και *χλωρό*, μά και *τσιραλίδικο* (άμα είναι *λαδερό* και έχει *δαδι* άπάνω του), *άφράτο*, *σέρτινο*, *σκλητζιάρικο* (άμα τα νερά του δέν πάν ίσια, μά έρχονται *μισά και μισά*) *νευράτο*... *στρυφνό* ή *στριμμένο*, *ροζιάρικο*, κλπ.»⁵

Κι' ας μη φοβηθούν μερικοί πού θα βρεθούν με πολλές φορές στην ανάγκη να καταφύγουμε στ' αρχαία θέματα των λέξεων για να σχηματίσουμε νέες για την επιστήμη—δέν πειράζει: *οι νέες λέξεις θα δημιουργούνται καθώς θ' αναπτύσσεται η επιστήμη* και θα προσρίζονται περισσότερο για τους επιστήμονες. Ούτε είμαστε μόνοι έμεις· είναι πιά ένας κοινός τύπος στη γλωσσολογία, ότι όλες οι γλώσσες χρησι-

μοποιοῦν και τις παλιότερες γλωσσικές τους φάσεις για να ενισχύσουν το λεξιλογικό τους θησαυρό με το δανεισμό, την παραγωγή και την σύνθεση, προπάντων στην επιστημονική ορολογία: οι Γάλλοι π.χ. λένε eau το νερό (άπό το λατ. aqua), μά για να σχηματίσουν το επίθετο ξαναγεννοῦν στη λατινική φάση και λένε aqueux άπό το λατ. aquosus,⁶ loi (λατ. lex, legis), αλλά legislateur κατευθεία άπό το λατ. legislator.⁷ Οι Ίταλοί λένε dieci, cinque, τύπους πού άποτελοῦν εξέλιξη τών λατ. decem και quinque, αλλά και decennale, quinquennale (=δεκαετία, πενταετία) κατ' ευθείαν άπό τα λατ. quinquennalis, decennalis πού δέν είχαν διασωθῆ στην όμιλουμένη.

Έτσι κι' έμεις μπορούμε και στην επιστήμη να μεταχειριστοῦμε τον όρο *συνώτι* κι' αν χροιαστή να μείνη, θα μείνη και το επίθετο *ήπαιτικός*, κλπ., όσο να γίνουν κι' οι κοινοί όροι με τη σειρά τους παραγωγικοί, κι' εκεί όπου δέν είναι άκόμα· αυτό άλλωστε συμβαίνει και σήμερα, άφου λέμε *πίσω*, αλλά και *οπισθόβουλος*, *οπισθοχώρηση*, *αρώστεια*, αλλά και *άνοσία*, *έλονοσία*, *ροσκομετό* *λαός*, αλλά και *λεωφορέιο*, *λεωφορός* *κρυφά*, αλλά και *λαθρέμπορος*, *λαθρεμπόριο* *ραγίζω*, αλλά και *έκρηξη* *θωρό*, *θωριά*, αλλά και *θεώρημα*, *έπιθεωρητής*, κλπ.⁸

Σήμερα λοιπόν περισσότερο άπό κάθε άλλη φορά οι νέοι επιστήμονες πρέπει να

1) Στη Χάλκη της Δωδεκανήσου ό (β)υθι στακας=ό κοιμισμένος, ό χαζός.
 2) Στη Ρόδο το επίθετο σύζυλος= «νεκρός και παγωμένος», άλύγιτος.
 3) πβλ. Π. Βλάστου, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 391.
 4) Φλέβες στα ροδιακά ιδιώματα.
 5) Πβλ. Μ. Τριανταφυλλίδη, Τρία ύπομνηματα περί του Ίστορικού λεξικού. Αθήνα 1920 σ. 37.
 6) Πβλ. Ψυχάρη, Ρόδα και Μήλα τόμ. Ε' μέρ. 2, σ. 154.
 7) Πβλ. Ν. Ανδριώτη Νέα Έστία 12 (1932), 1248.
 8) Πβλ. [Μ. Τριανταφυλλίδη κ. ά.], Νεοελληνική Γραμματική σ. 113, 173.

καταπιστοῦν με το βαρύ αυτό καθήκον, γιατί όσο περνά ό καιρός, ή άρνηση έπαφή της δημοτικιστικής πράξης με την καθαρευουσιάνικη πραγματικότητα, πού κυριαρχεί άκόμα—πύο πολύ άπό συνήθεια παρά άπό πεποίθηση—σ' αυτούς τους τομείς της Έπιστήμης και της Ζωής, κι' ή άναγκαστική έισβολή τών καθαρευουσιάνικων στοιχείων στη δημοτική, θα δημιουργοῦν μά δυσανάλογη νοθεία εϊς βάρος της ζωντανής γλώσσας, και προς όφελος της καθαρευουσας,¹ και θα ξαναγεννοῦν έτσι σε μά επιστημονική «Νεοκαθαρεύουσα», για να πραγματοποιήσουμε εϊς βάρος της μορφωτικής και πολιτιστικής άνύψωσης του Έθνους τη λαϊκή παροιμία:

άλλαξε(ν) ό Μανολός κι' έβαλε(ν) τα ρούζ' άλλως.

Ότι δέ αυτό δέν άποτελεί ένα ύποθετικό φόβο, μπορούμε να το διαπιστώσουμε άπό την ίσαμε τώρα επίδραση της καθαρεύουσας όχι μόνον στα λεξιλόγια (πβλ. αϊσιοδοξία, άνυπολόγιστος άστεροσκοπέιο, βαθμολογώ, δημοσιογράφος, δρομολόγιο, προσγειώνομαι, πυροσβέστης, συναγεμός, κλπ.), αλλά έν μερει και σιδ τυπικό της δημοτικής, όπου ή επίδραση έπρεπε να είναι μηδαμινή· δίνομε δυό παραδείγματα διαταραχής τών λαϊκών τύπων εξαιτίας της καθαρεύουσας: τα παλιά ουσιαστικά σε -εις εξέλιχθηκαν, με βάση την αιτιατική του ένικού, σε -έας και με συνίτηση σε -ιάς: βασιλεύς-βασιλέας-βασιλικός, φονεύς-φονέας-φονιάς, με πληθυντικό οι βασιλιάδες, σύμφωνα με παλιά πρότυπα (πβλ. ό χαλκωματάς-οι χαλκωματάδες κλπ.)· ό κλιτικός αυτός τύπος είναι ό λαϊκός κι' ό άρχαιότερος. Όπου όμως δέν πραγματοποιήθηκε ή συνίτηση του -έας σε -ιάς—σε μερικές διαλέκτους και σε μερικά νεοσηματιμένα ή όπωσδήποτε δανεισμένα άπό την αρχαία ή την καθαρεύουσα ουσιαστικά σε -έας: άμφορέας, γραμματέας διανομέας, εϊσαγγελέας σκιαπανέας, συγγραφέας, κλπ.³— ή λαϊκή κτίση δέν κατόρθωσε να δώση ένα έπικρατέστερο τύπο κι' έτσι είπαν και οι βασιλέδες,⁴ οι δεκανέδες και δεκα.έοι,⁵ μά με τόση άβεβαιότητα, ώστε να μη μπορεί κανείς σοβαρά να ύποστηρίξη ότι οι τύποι αυτοί είχαν κάποια έκταση και κύρος μέσα στο λαϊκό κλιτικό σύστημα, όπου εύκολότερα θα περιέμενε κανείς έναν πληθυντικό οι κουρέες, οι δεκανέες κλπ. (πβλ. ό ταμίας-οι ταμίες)· Έτσι ή έπιβολή του πληθυντικού: οι κουρείς, οι δεκανέες, οι

συγγραφείς,⁶ κτλ., σύμφωνα με την αρχαία κλίση ήρθε σαν μά διεξόδος άπό την άβεβαιότητα μέσα στην όποία παράδρανε με την πολυτυπία του ό πληθυντικός αυτών τών ονομάτων, κι' ή διασταύρωση αυτή του λαϊκού κλιτικού συστήματος με το λόγιο δείχνει την δυνατοτητα της επίδρασης της καθαρεύουσας και στους γραμματικούς τύπους, πράγμα άρκετά δύσκολο.

Τό ίδιο μπορεί να πῆ κανείς και για τα οὐδέτερα του τύπου το μάθημα—του μαθήματος, το νόμισμα—του νομίσματος, το χοῦμα - του χοῦματος, πού γραφονται και λέγονται τώρα πιά έτσι, ένω ή λαϊκή κλίση είναι: το αίμα - του αίματος (σπυριά του αίματος), το γάλα - του γαλάτου, το πράμα - του πραγμάτου, κλπ.⁷ Ποιός όμως θα τολμούσε σήμερα μιλήσει ή γραφοντάς να χρησιμοποιήση τις γενικές του παλαιομάτου, του στρωμάτου, του ταγματού, κλπ.;⁸

Είναι άλήθεια πώς κι' οι φιλόλογοι κι' οι γλωσσολόγοι πρέπει να φορτωθούν κι' αυτοί τις ευθύνες πού τους αναλογοῦν και, μαζί με τη γενική όδηγητική πορεία πού θα διαγράψουν για τους άλλους επιστήμονες, να φροντίσουν και για τα πρακτικότερα προβλήματα συστηματοποίησης και δημοσίεψης του συγκεντρωμένου ύλικού, συγκέντρωσης νέου, κτλ., να συγκροτήσουν ομάδες επιστημόνων⁹ όλων τών ειδικοτή-

1) Για τη διφυΐα πού δημιουργεί ή άκαιρη είσοδος λόγων στοιχείων στη γλώσσα βλ. Μ. Τριανταφυλλίδη, Τρία ύπομνηματα περί του Ίστορικού λεξικού σ. 72.
 2) [Μ. Τριανταφυλλίδη κ. ά.], Νεοελληνική Γραμματική σ. 100.
 3) Πβλ. [Μ. Τριανταφυλλίδη, κ. ά.] Νεοελληνική Γραμματική σ. 256.
 4) Πβλ. Α. Thumb, Handbuch der ngr. Volkssprache² σ. 46.
 5) Πβλ. Βουτιεριδη, δ. π. σ. 83. Π. Βλαστού, Γραμματική της Δημοτικής σ. 29.
 6) Πβλ. [Μ. Τριανταφυλλίδη, κ. ά.], Νεοελληνική Γραμματική, 256. Σ. Καψωμένος, Νέα Έστία 33 (1943), 201.
 7) Πβλ. Α. Thumb, δ. π. σ. 60-61. Π. Βλαστού Γραμματική της Δημοτικής. Αθήνα 1914 σ. 27. Η Βουτιεριδη δ. π. σ. 32.
 8) Πβλ. [Μ. Τριανταφυλλίδη, κ. ά.], Νεοελληνική Γραμματική σ. 251-3, όπου ούτε άναφέρεται πιά αυτή ή γενική Καψωμένος, Νέα Έστία 33 (1943), 201.
 9) Στο έρθρο του για τη Δημοτική στην επιστήμη (Νέα Έστία 12 (1932), 1250) ό κ. Ανδριώτης άνάφερε κάποια ένωση νέων έπισημόνων, πού σκοπό τους θα είχαν την έπιβολή της Δημοτικής και στην επιστήμη, κλπ. Δέ φάνηκε όμως ή δράση της ένωσης αυτής

* Συνέχεια άπό το προηγούμενο και τέλος

των με τις οποίες θα συνεργασθούν, ή και φοιτητών των διαφόρων Σχολών που νάχουν ζήλο για τα τέτοια προβλήματα, κι' αυτούς να τους καθοδηγούν συστηματικά, να βοηθήσουν στο να μεταφραστούν στην αρχή κλασσικές επιστημονικές εργασίες, να συζητηθούν τις δυσκολίες, να συγκεντρώνουν τους νέους δρους και ν' ανακοινώνουν τ' αποτελέσματα συμβάλλοντας έτσι πρακτικά στη διαφώτιση πολλών προβλημάτων.

Να καθορίσουν ακόμα και τη σειρά προτεραιότητας—άν είναι ανάγκη—σύμφωνα με την οποία θα γίνη το άπλωμα της δημοτικής στις διάφορες επιστήμες, αρχίζοντας π. χ. από τη Θεολογία και συνεχίζοντας προς τη Νομοθεσία, τη Νομική, την Κρατική γλώσσα, το Στρατό, τα Μαθηματικά, το Εμπόριο και Βιομηχανία, τη Γεωπονία και Δασοκομική, τη Φυσική Ιστορία, τη Γιατρική, τη Μηχανική Φυσική, τη Χημεία κλπ. "Αν ήταν δυνατό να δημιουργηθῆ μιὰ πνευματική κίνηση που να έπειθε π.χ. την Ακαδημία και το Κράτος να εκδώσουν—χωρίς να ένοχληθῆ ή εκδοση του μνημειώδικου Ιστορικού Λεξικού—ειδικά χρηστικά λεξικά που δεν θ' απαιτούσαν πολλὸν κόπο και χρόνο κι' έξοδα, αφού τὸ σχετικὸ ὕλικὸ εἶναι σχεδὸν ταξινομημένο, τὸ κέρδος θὰ ἦταν κολοσσιαῖο. 1

Μόνο με τέτοιες προϋποθέσεις συστηματικῆς κι' επίμονης ἐργασίας μποροῦν νὰ ἐλπίζουν οἱ φιλόλογοι κι' οἱ γλωσσολόγοι τῆς γενιάς μας ὅτι θὰ μείνουν ἀνεγγίχτοι ἀπὸ τὴ βαρεῖα κατηγορία πού ὁ παλαίμαχος τοῦ δημοτικισμοῦ Γ. Βλαχογιάννης ἀπάγγειλε πέρουσι, γιὰ παρόμοιο ζήτημα, ἐναντίον τοῦ Γ. Χατζιδάκη, πεθαμένου πιά, ὅτι ὁ τελευταῖος «μισοῦσε θανάσιμα τὴν ἰδέα τοῦ σχηματισμοῦ ζωντανῆς γλώσσας

φιλολογικῆς πού θὰ εἶχε βάση ἄλλη διάλεκτο κι' ὄχι τὴν κρητικὴ γι' αὐτὸ και τὰ πλούσια γλωσσάρια τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας, κόπους κι' ἴδρωτες ἰσῶων λογίων, δὲν τὰ δημοσίεψε, γιὰ νὰ μὴ δώση ἀπὸ τοὺς κρυμμένους θησαυροὺς τους βοήθημα στοὺς μισητοὺς δημοτικιστῆς». 2

* *

Τέτοιο παρουσιάζεται σὲ ἀδρὲς γράμμες τὸ πρόβλημα τοῦ ἀπλώματος τῆς δημοτικῆς και σὴν ἐπιστήμη φάνηκε, πιστεύω, πὼς δὲν εἶναι ὑπόθεση πολὺ εὐκολή, μὰ ἐπίσης ὅτι δὲν εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τις σημερινές μας δυνατότητες. Ἡ πενήνταετία πού μὰς πέρασε, ἀπὸ τὰ 1888 πού πρωτοφάνηκε τὸ Ταξίδι τοῦ Ψυχάρη στάθηκε ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἐπιβληθῆ ἡ δημοτικὴ σὴν φιλολογία και τὴ ζωὴ μας. Μὲ τὴ θέληση και τὴν ἐργασία τῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων πού ἀγαποῦν τὴ δουλειά τους και τὸ Ἔθνος και ποθοῦν νὰ τὸ ἀνυψώσουν πνευματικά και πολιτιστικά, ὑπάρχουν ὅλες οἱ πιθανότητες ὅτι τὸ ζήτημα θὰ λυθῆ εὐνοϊκά μέσα σὴν ἐρχομένη πενήνταετία. 3

1) Μερικὲς ἀντικειμενικὲς πληροφορίες σχετικὲς με τὸ Ἱστορικὸ Λεξικὸ (ἐκδοση, σύνταξη) τις χρωστῶ στοὺς φίλο μου κ. Στέλιο Καψωμένο, ἔκτακτο καθηγητὴ τῆς φιλολογίας στοὺς Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, κι' ὅς τὰ τώρα συντάκτη τοῦ Λεξικοῦ τὸν εὐχαριστῶ θερμά.

2) Πβλ. Νέα Ἐστία 34 (1943), 962.

3) Μιὰ διὰλεξη(ς) τοῦ κ. Σηφελάκη (γιατροῦ), σχετικὴ με τὸ πρόβλημα πού μὰς ἀπασχόλησε σ' αὐτὴ τὴ μελέτη δὲν μπόρεσα νὰ τὴ δῶ. Δὲν εἶδα ἐπίσης δυὸ ἄρθρα τοῦ ἴδιου σαῖν Πρωτὰ τῆς 4 και 5 Ἰουνίου 1943 γιὰ τὴ Δημοτικὴ σὴν Ἱατρική.

ΕΛΟΝΟΣΙΑ ΚΑΙ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ*

Και οἰκν ριώτεροι λόγοι γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ ἐξάπλωση τῆς ἐλονοσίας και τῆς φυματίωσης καθὼς ἐπίσης και ὄλων τῶν ἄλλων παραγόντων πού γενικά ὑποβιάζουν σὲ πάρα πολὺ χαμηλὸ βαθμὸ τὸ ἐπίπεδο ὑγείας τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ εἶναι ἡ ἀμάθεια, ἡ ἔλλειψη διαφώτισης και πρὸ πάντων ὁ ὑποσιτισμός.

Ἔτσι σὰν ριζικώτερο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση και τὸν περιορισμὸ ὄλων τῶν αἰτιῶν αὐτῶν πού ἀπὸ αἰῶνες μαστίζουσι τὴν Ἑλλ. φυλὴ, προβάλλει ἡ λύση τοῦ προβλήματος διατροφῆς τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ πού ἐμφανίζεται και σὰν πρόβλημα μεταπολεμικὸ ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα.

Και πρῶτα-πρῶτα ἕνας ἄνθρωπος τί χρειάζεται γιὰ νὰ τραφῆ;

Τί κάνει ὁ ἄνθρωπος με τὴν τροφὴ του; Διατηρεῖ τὸ σῶμα του τὸ μεγαλώνει στὰ χρόνια τῆς ἀνάπτυξής του και ἀκόμη παίρνει ὅτι τοῦ χρειάζεται γιὰ τὴν κίνηση και ὄλες τις ἄλλες λειτουργίες του.

Οἱ τροφές πού διατηροῦν τὸ σῶμα εἶναι τὸ λεύκωμα τὰ λίπη και οἱ ὕδατάνθρακες πού χρησιμεῖουν γιὰ τὴν κίνηση και λειτουργία του. Εἶναι δηλ. ὅπως τὸ κάρβουνο σὴν μηχανή. Τὸ ρόλο τῶν ὕδατανθράκων μπορεῖ νὰ τὸν παίξουν και τὰ λίπη. Ἐκτός ἀπ' αὐτὲς ὑπάρχουν τὸ νερὸ πού ἀποτελεῖ τὰ 2)3 τοῦ βάρους μας, διάφορα ἄλατα ὅπως π. χ. τὸ κοινὸ ἄλατι, τὸ λεγόμενον χλωριότοχο νάτριο, οἱ βιταμίνες, ὁ ἀέρας με τὸ ὀξυγόνο του.

Λεύκωμα εἶναι π.χ. τὸ ἀσπράδι τοῦ αἵμοῦ, ὕδατάνθρακες εἶναι ἡ ἰσάχρη και λίπος τὸ βούτυρο.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ σὲ πόση ἀναλογία βρίσκονται στὰ διάφορα τρόφιμα; Δίνουμε παρακάτω ἕνα πίνακα πού δείχνει στὰ 100 γραμμάρια κάθε τροφῆς πόσα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ βρίσκονται.

	ΛΕΥΚΩΜΑ	ΛΙΠΟΣ	ΥΔΑΤΑΝΘΡ.
Τὸ κρέας	15—21	2—35	—
Τὰ ψάρια	13—20	1—20	—
Τὰ ἀγνά	12	15	—
Τὸ ψωμί	10	—	55
Τὰ μακαρ. οἱ πᾶστες	9	—	80
Τὸ ρύζι	7	1	77
Τὰ ὄσπρια (φακὴ,			

μιτζελία, φασόλια) 23—26 1—2 50—55

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο

Οἱ πατάτες	2	1—2	20
Τὸ τυρὶ	25—33	7—30	3—7
Τὸ γάλα τὸ ἀγελαδινὸ	3—4	4	4—5
Τὰ φρούτα (κεράσια, ἀχλάδια, ροδάκ. μήλα)	1)2—2	—	4—10
Σταφύλια	1)2	—	25
Σταφίδα	1—2	—	62
Τὰ σῦκα τὰ ξηρά	4	—	55
Τὰ καρύδια	6—11	40	17
Τὰ μύγδαλα	12	35	13
Τὰ φουντούκια	13	56	12
Τὰ κάστανα	5	1	35
Τὰ κρομύδια και τὰ σκόρδα	6	1)2	32
Τὰ κοκκινόγούλια	1	—	10
Οἱ ἐλιές	1	17	9
Οἱ ντομάτες	1)2	3	4
Τὰ χόρτα (σαλάτες)	—	—	3—5

Τὰ ὑπολοιπόμενα γραμμάρια ἀπ' τὰ 100 εἶναι νερὸ. Δηλ. τὸ κρέας περιέχει 20—50 γρ. ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ, τὰ ἄλλα 50—80 γρ.

Ἀπὸ τὸν πίνακα αὐτὸ βλέπουμε ὅτι τὸ κρέας τοῦ ζῶου και συνεπῶς τοῦ ἀνθρώπου δὲν περιέχει ὕδατάνθρακες ἀλλὰ λεύκωμα και λίπη. Δηλ. αὐτὸ δείχνει αὐτὸ πού λέγαμε παραπάνω ὅτι τοὺς ὕδατάνθρακες ὁ ὄργανισμὸς (ζάχαρι ἄμυλο κλπ.) τοὺς καιεῖ, τοὺς ξοδεύει γιὰ τὴν κίνηση του και τις λειτουργίες του, ὅπως τὸ κάρβουνο ἡ ἀτμομηχανή.

Τὸ λεύκωμα και τὰ λίπη χρησιμεῖουν γιὰ τὴν ἐκδοδόμηση τοῦ ὄργανισμοῦ.

Τώρα πόσα ἀπὸ κάθε εἶδος χρειάζεται ὁ ὄργανισμὸς

Ἔχουν λοιπὸν λογαριάσει ὅτι ἀπὸ τὸ κάθε εἶδος τῶν θρεπτικῶν στοιχείων σὲ 24 ὥρες χρειάζεται ἕνας ἄνθρωπος νέος γερός 22—30 χρονῶν, ψηλὸς 1 μ. 70 και βαρὺς 55 ὀκτάδες γιὰ νὰ συντηρῆ τὸ σῶμα του και νὰ δουλεύει 104 γραμμάρια λεύκωμα, 66 λίπος και 417 ὕδατάνθρακες.

Ὁ ὄργανισμὸς θέλει και ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ στοιχεῖα, σὴν ἀναλογία πού εἶπαμε παραπάνω Ἀντιλήψεις ὅτι μπορεῖ νὰ ἀντικατασταθῆ ἡ μιὰ θρεπτικὴ οὐσία ἀπὸ τὴν ἄλλη εἶναι πιά ξεπερασμένες.

Τώρα μερικὲς παρατηρήσεις ἀπάνω σ'

αυτά Μπορεί μιά τροφή που περιέχει και τα τρία στοιχεία να θρέψη τον άνθρωπο;

Παίρνουμε π.χ. μύγδαλα με αναλογία 12 λευκ. 35 λίπος 13 υδατάνθρ.

Για να έχουμε τα 417 γραμ. υδατάνθρακες που μας χρειάζονται πρέπει να τρώμε καθημερινά 20 όκαδες, το λευκωμα τότε είναι διπλάσιο απ' εκείνο που χρειάζεται και το λίπος 10 πλάσιο. Τώρα καταλαβαίνετε βέβαια τι στομάχι θα έπρεπε να έχει ο άνθρωπος. Έδω όμως πρέπει να πούμε ότι η ίδια ή φύση τον οδηγεί στην ποικιλία της τροφής του.

Κι' από παλιά βέβαια αλλά ιδιαίτερα τώρα τελευταία γεννήθηκαν ώρισμένες θεωρίες πως ο άνθρωπος πρέπει να τρώει μόνο φυτικά προϊόντα και να μη τρώει κυρίως κρέας.

Τις αντίληψεις αυτές τουλάχιστο ή μεγαλύτερη μερίδα από τους επιστήμονες δεν τις παραδέχονται. Δεν μπορεί το λευκωμα που έχει το ψωμί να αντικαταστήσει το λευκωμα του κρέατος, γιατί το ένα είναι διαφορετικό από το άλλο, ή ποιότητα του ζωϊκού λευκώματος είναι καλύτερη, είναι πιο αφομοιώσιμο από τον οργανισμό και μπορεί ο ανθρώπινος οργανισμός να συνθέσει τα δικά του λευκώματα. Από μόνα φυτικά λευκώματα δεν μπορεί να το κάμει αυτό ο άνθρωπος.

Έξ άλλου αυτό μας το επικυρώνει και η κατασκευή του πεπτικού συστήματος, (ούτε πολύ μακρόν σαν τα φυτοφάγα ούτε κοντό σαν τα κρεοφάγα) καθώς επίσης και η κατασκευή των δοντιών του ανθρώπου. (Ούτε πολύ σουβλερά είναι. ούτε πολύ πλατιά).

Η μικτή διαίτα είναι εκείνη που αν-

ταποκρίνεται καλύτερα στη θρέψη του ανθρώπου σε όλους τους τόπους και σ' όλες τις ηλικίες.

Ο δικός μας ο λαός δεν είναι από κείνους που τρέφονται κανονικά. Το κρέας, και τα φρούτα θλοτελούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Γι' αυτό και μεις στα 40—45 χρόνια μας έχουμε κι' όσας γεράσει. Ένω άλλοι, λαοί και στα 60 τους έχουν θαλερότητα. Ένας συγκριτικός πίνακας από το 1936 μας δείχνει ακριβώς το χαμηλό επίπεδο διατροφής του ελληνικού λαού.

Ημερησία ποσότητα σε γραμμάρια

	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΑΜΕΡΙΚΗ
Γάλα	28	80	450
Κρέας	20	30	40
Ψάρια	10	7	15
Βούτυρο	2)3	35	10
Φρούτα	34	40	85
Ψωμί	120	80	120
Γλυκισμ. πατάι.	24	85	75
Ζάχαρι	7	15	40

Η θεωρία λοιπόν για την «λιτότητα» του ελληνικού λαού, δεν είναι καθόλου σωστή αφού και σε κανένα άλλο λαό δεν συναντάμε τέτοια θεωρία. Όποιος αγαπάει λοιπόν τον τόπο μας και πονάει το μέλλον της φυλής μας πρέπει να συμβάλει στη καλύτερη της διατροφής του λαού μας. Διαφορετικά η φυματίωση θα βρῖσκει και διαρκώς μεγαλύτερο έδαφος να αναπτύσσεται όπως γίνεται τώρα με τις πολεμικές συνθήκες και μας το δείχνει τόσο εκδηλα ή εξέταση που έγινε στους φοιτητές.

A. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΑΠ' ΤΟΥΣ "ΣΤΟΧΑΣΜΟΥΣ,"

Θέλουν θυσία τα μεγάλα τα έργα και τα θαυμαστά.

Το έξεχασες πρωτομάστορα σής Άρτας το γιοφύρι, μα ήταν δυνατή ή ψυχή σου να τη δεχτή... Τι κι' αν πόνεσες απ' αυτήν;...

Στεριώθηκε το γιοφύρι, το έργο σου τελείωσε

Πληρώνονται ακριβά οι νίκες οι ανθρώπινες, γι' αυτό κι' είναι και νίκες θείες; ένώνουν γή με ουρανό.

Η δυναστεία των ψεύτικων ανθρώπων μας κυβερνά. Λαμπρή σαπουνόφρουσκα! έξαισιο πρωτότεχνημα!

Παίρνουν πόζα τόση όση τους λείπει αλήθεια, σπουδαιοφάνεια για να κρύψει την κενότητά τους.

Άδικα ψάχνεις να βρής τους αληθινούς. Η δυναστεία των ψεύτικων ανθρώπων τους έχει έξορίσει.

Π. Α. ΜΑΚΡΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

*** —Μετά τη «Δίκη των τόνων» του κ. Κακριδή με όλη την κοσμική κίνηση του θλιβεροδέκινου επεισοδίου, βγήκε ή «Αντιδικία των τόνων» από τους καθαρολόγους του Άθηναι Πανεπιστημίου. Κατανάλωση χαρτιού για ένα ζήτημα, που αύριο κίολας θα λυθεί. Έμας, σά νέους που βλέπουν αρκετά ρεαλιστικά τα ζητήματα δεν μπορεί να μās άπασχολεί πιά τó γλωσσικό ζήτημα. Είναι ένα θέμα που άπασχόλησε, γιατί είταν ίσως στην εποχή του, την περασμένη και προπερασμένη γενεά. Σήμερα που στή συνείδηση των περισοτέρων έχει λυθεί πιά, επιτρέπεται να έρωτοόμε και να συζητοόμε μόνο για την πραχτική υποθέτηση της Δημοτικής στις επιστήμες, διάνοηση, τύπο κρατική μηχανή. Κάθε άλλη θεωρητική συζήτηση είναι αναχρονισμός.

Άλλά τονίζουμε κάτι άλλο. Τη στιγμή, που σά νέοι νομίζουμε λυμένο αυτό τó πρόβλημα, τη στιγμή που κυκλοφορούν Νομικές εργασίες σε ώραία γλώσσα του λαού, τη στιγμή που καθηγητές καθαρευουσιάνοι ως τώρα (Βέης Άλεξανδρίδες), γράφουν έξαιρετα τη μητρική τους γλώσσα σημειώνουμε έτσι για την Ιστορία σε μιά σελίδα ενός περιοδικού της Άθηναι τις παρακάτω λέξεις: Λίθος άποθέσω καγχασμός, θραύσματα, της παρθενίας άσπαίρουν. Και όλες αυτές μέσα σε δημοτικιστικό κείμενο, από δημοτικιστή, συμπολίτη μας, συγγραφέα.

Φαίνεται δέ πως ή μόδα αυτή της καθαρολογίας βρής πολλούς θαυμαρτές στην πόλη μας, γιατί διαβάζουμε στο ίδιο περιοδικό, γραμμένες από συμπολίτη μας ποιητή και λόγοι φράσεις σαν την παρακάτω:

«Ασάφεια στις γνώμες στη φαντασία. Είναι μοιραίο διάταγμα, διαταγή, συμβολικά. Τό υπερκόσμιο φώς, ούσαιστικότητα. Ροπή, ριπή που ή άμαξα τρέχει από ρητήρος στην άναζήτηση του σύγχρονου κόσμου, του δικού μου...»

Τι συμβαίνει; Ζήτημα ύφους; Τότε να παραδεχτούν, όσοι νομίζουν πως τó ύφος παίρνεται από καθαρευουσιάνικες λέξεις, τη μιχτή, δημοσιογραφική γλώσσα.

Έτσι και τις καθαρά λαϊκές καταχτήσεις του Δημοτικισμού θάφήσουν άνεπαφες και τη σκιά του μακαρίτη Ψύχαρη θά την άφήσουν αναπαύεται «έν ειρήνη».

*** —Άξίζει τόν κόπο να τονίσουμε στους άναγνώστες μας την έξαιρετικά ένδιαφέρουσα άπάντηση του Ν. Βαλέτα στη Ν. Έστία (406, σ. 457) προς τόν Τέλλο Άγρα για ένα

σημείωμά του στο ίδιο περιοδικό (398, σ. 117). Στο σημείωμά του αυτό ο κατά τά άλλα συμπαθητικός ποιητής Τ. Άγρας, υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να εκδηλωθεί άπέναντι στα προβλήματα της εποχής του ούτε, να πάρει θέση άπέναντί τους γιατί είναι υπάλληλος και όρκίστηκε στο κράτος να σεβεται τους νόμους του. Άπανταί δέ σ' όσους τόν καλούν να μās πεί τη γνώμη του για τά σύγχρονα ζητήματα (του γράψαν, λέει, ως πότε λοιπόν θά μιλάμε για μεσημεριάτικες πιπεριές και για κορίτσια με τη σάκα κλπ. άντι να προσέχωμε τó τι γίνεται γύρω μας), πως προς τó παρόν θά κυτάξη τη μουσική του και όσο μπορεί θά συντηρή την κομψή παράδοση της ποιήσεως και της τεχνοκριτικής.

Σ' αυτά ο Ιστοριοδίδης της Νεοελ. Λογοτεχνίας Γ. Βαλέτας άπανταί παραθέτοντας τις Βιογραφίες του Βηλαρά και του Χριστοπούλου, που άδιαφόρησαν για την Έπανάσταση του 21, προδίνοντας έτσι τόν ύπεροχο ρόλο του καλλιτέχνη στις δύσκολες ώρες του έθνους του. Ένω άντίθετα άναφέρει τόν ήθοποιό και ποιητή Άλκαο που άδιαφόρησε για την υπαλληλική του καριέρα και δεν έπαψε παρ' όλη την αντίδραση να γράφει θέατρο, να ύννει τη λευτεριά και να πολεμά τά όπισθοδρομικά τυρρανικά στοιχεία της εποχής του», όπως τονίζει ο Βαλέτας. Τό άλλο την ύποταγή στην καριέρα με θυσία της συνείδησης και της τέχνης, την ονομάζει «γεμισαρισμός». Τό άρθρο του, που συστοιόμε θερμά να τó διαβάσουν όλοι, ίδιος όσοι νομίζουν ότι δουλεύουν στην περιοχή της τέχνης, καταλήγει στή θέση «ή υπάλληλος ή ποιητής». Γιατί «ό θόλος του ποιητή δεν είναι διακοσμητικός, είναι ή φωνή της εποχής του, ή έκφραση του λαού του. Δεν ύπηρετεί τά γούστα και τις ιδέες των όλιγων, αλλά των πολλών».

Τι να προσθέσουμε έμεις σ' αυτά; Χρειάζεται να δηλώσουμε πως συμφωνόμε; Μόνο θερμoπαρακαλοόμε τόν κ. Βαλέτα, με την πρώτη εύκαρία να τά ψάλλει πλατύτερα, γιατί δυστυχώς έχουμε πολλά παραδείγματα σαν του Βηλαρά και Χριστόπουλου και πρέπει να κουβεντιάσει κανείς με όποιονδήποτε Τέλλο Άγρα, «υπάλληλο και συντηρητή της κομψής παράδοσης».

*** —Στό τεύχος 404 της Νέας Έστίας (1 Άπριλίου 1944) ο κ. Γ. Θεοτοκάς μυθιστοριογράφος, δοκιμιογράφος, διηγηματογράφος, θεατρικός συγγραφέας και ... έλευτερός διασκευαστής δημοτικών τραγουδιών, καυγαδίζει με τόν κριτικό του κ. Β. Λαούρδα πάνω σε

άπαραίτητο να ξαναϊδουθούν και τα αντίστοιχα τμήματα του ΣΕΓΑΣ, της ΕΠΟ, της ΕΚΟΦ της ΕΕΑ) και της Όμοσπονδίας Φυσικής Άγωγής. Άλλα προτού γίνουν αυτά χρειάζεται να απλωθή η κίνηση για τον κλασικό άθλητισμό ολοένα και σε περισσότερους νέους, και να μη μείνει περιορισμένη στους λιγιστούς που μπορούνε να επιτύχουν ρεκόρ. Και τούτο γιατί, καθώς είναι πασίγνωστο, η επιστημονική σωματική άσκηση είναι απαραίτητη για τον κάθε νέο και γενικά για τον κάθε ηλικίας άνθρωπο που είνε και θέλει να μείνει γερός.

Είμαστε βέβαιοι ότι αυτό το πνεύμα διέπει τον κ. Γιατρίδη και τους συνεργάτες του και γιαυτό περιμένουμε ένα άπλωμα της κίνησής του σε πολύ πλατιύτερους κύκλους των νέων. Για να γίνει όμως αυτό είναι απαραίτητες συχνές άθλητικές γιορτές, επιδείξεις, αγώνες και διαλέξεις. Τα μέσα αυτά είναι ο καλλίτερος τρόπος για να τραβηχτούν οι νέοι από τα καφενεία και τα καζίνα, στας γυμναστήρια, στους στίβους της υγείας, της δύναμης και της χαράς.

Δ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ Ε.Ο.Π.

Η ζέστα του καλοκαιριού όχι μόνο δέν άτόνησε τη δράση του Όμίλου μας, αλλά ούτε και επέδρασε καθόλου άρνητικά επάνω του. Ίσα ίσα σήμερα περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά, όλα τα τμήματα του ΕΟΠ, δουλεύουν έντατικά και συναγωνίζονται ποιά θα μάς παρουσιάσει την τελευταίη εργασία.

Άς τα πάρουμε ένα ένα χωριστά να δούμε τι έκαναν στο τελευταίο αυτό διάστημα και τι έχουν σκοπό να κάνουν στο σύντομο μέλλον.

Και πρώτα πρώτα άς αρχίσουμε από το εικαστικό τμήμα. Όπως άναγγελαμε και στο προηγούμενο τεύχος μας καθώς και στις έφημερίδες, το εικαστικό μας τμήμα έτοιμάζει για τα μέσα του Σεπτέμβρη μια γενική καλλιτεχνική έκθεση (γλυπτικής, ζωγραφικής, σχέδιου χαρακτικής κ.λ.π.) και καλεί όλες τις νέες κι όλους τους νέους καλλιτέχνες της πόλης μας να πάρουν μέρος σ' αυτήν. Η έκθεση αυτή που θάναί ένα γεγονός στην εκπαιδευτική ζωή της Θεσνίκης με την ομαδική συμμετοχή όλων των νέων μας καλλιτεχνών θα συνδυαστεί πιθανότατα και με μια εμφάνιση της χορωδίας μας και της ορχήστρας μας.

Και αφού μιλούμε για το μουσικό μας τμήμα άς δούμε τι γίνεται και κεί. Και η άνδρική χορωδία, κι η γυναικεία κι η μικτή καθώς κι η ορχήστρα συνεχίζουν έντατικά τις πρόβες τους. Όμως περισσότερα πράγματα δε μπορούμε να πούμε. Κάτι έτοιμάζεται, —τι όμως;— αυτό θα είναι μια έκπληξη που μάς επιφυλάσσουν οι μουσικοί μας.

Το άθλητικό μας τμήμα με την ποδοσφαιρική του ομάδα δίνει σύντομα ένα μάτς με την Ένωση Θράκης για τους άνάπηρους του 40—41. Το μάτς αυτό θα το άκολουθήσουν κι άλλες συναντήσεις με τις καλύτερες ομάδες της πόλης μας για διάφορους φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Η ποδοσφαιρική μας ομάδα, που άφισε τόσο καλές έντυπώσεις, άπ' την πρώτη της συνάντηση με τον Άρη, στο κοινό της πόλης μας, προπονεΐται έντατικά και σύντομα η προσπάθειά της αυτή θα την φέρει στην πρώτη γραμμή των ομάδων της Θεσσαλονίκης.—Παράλληλα συνεχίζονται οι προπονήσεις των άθλητών στίβου κάθε Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή στο γυμναστήριο της Χ.Α.Ν. για τη μεγάλη άθλητική επίδειξη που θα γίνη μέσα στο Σεπτέμβρη.

Το φιλολογικό τμήμα άρχίζει σε λίγο μια σειρά διαλέξεων από καθηγητές, φοιτητές κι επιστήμονες της πόλης μας.

Κλείνουμε με το θεατρικό μας τμήμα που τελευταίο άπ' όλα τ' άλλα τμήματα έκαμε στις 21 Αύγουστου από τη σκηνή του Κρατικού Θεάτρου την πρώτη του ολοκληρωμένη εμφάνιση με τ' «Άρραβωνιάσματα» του Δ. Μόρη. Η παράσταση αυτή ήταν η δικαίωση και το επιστέγασμα των προσπαθειών μας, να παρουσιάσουμε στο κοινό της πόλης μας μια καθαρά φοιτητική παράσταση από έρασιτέχνες φοιτητές ήθοποιούς. Στη στήλη αυτή δε θα γράψουμε κριτική. Νομίζουμε όμως πως πρέπει να δώσουμε κι από δω τα συγχαρητήρια μας σ' όλους τους νεαρούς ήθοποιούς μας που με την πρώτη τους εμφάνιση σημείωσαν ένα σημαντικό σταθμό στην ιστορία του Πανεπιστημίου μας και στην εκπαιδευτική ζωή της Θεσσαλονίκης. Ίδιαίτερα πρέπει να ευχαριστήσουμε τον έλεγχτό μας συνεργάτη και φίλο Μανόλη Κατράκη που υπήρξε ένας από τους κυριότερους συντελεστές αυτής της θεατρικής επιτυχίας.

Ρίξαμε μια γρήγορη ματιά και είδαμε σε γενικές γραμμές πως μάς παρουσιάζεται σήμερα ο Έκπαιδευτικός Όμιλος. Άν όχι τίποτα άλλο, τουλάχιστο ένα πράμα μπο-

ρούμε να πούμε θετικότερα σήμερα. Πως ο ΕΟΠ, υπερνικώντας όλα τα εμπόδια, προχωρεί ολοένα και με σταθερότερο βήμα, μπροστά, στο δύσκολο εκπαιδευτικό του δρόμο.

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ Φ. Ε. Α.

Συνεχίζοντας η Φ.Ε.Α. τις προσπάθειές της για τη εξασφάλιση της διατροφής των φοιτητών και την βελτίωση γενικά της κατάστασής τους που να γίνεται δυνατή η συνέχιση των σπουδών τους, έχει να παρουσιάσει μια αξιόλογη δράση μ' άρκετες επιτυχίες. Και πρώτα πρώτα αυτό που μπορούμε να πούμε πως κατέχει την πρώτη θέση μέσα στις άλλες επιτυχίες, είναι η χορήγηση της αυξημένης μερίδας ψωμιού άπ' τον Δ.Ε.Σ. Είναι γνωστές, άπ' τις άνακοινώσεις στη Λέσχη, σ' όλους τους σπουδαστές της Φ.Ε.Α., οι τόσες παρουσιάσεις της στον Δ.Ε.Σ., το ύπόμνημα με τις 500 ύπογραφές, για να πετύχει τελικά το αίτημά μας αυτό όπως και πέτυχε. Μά κείνο που τόσο μάς ευχαριστεί, όσο και μάς δίνει θάρρος και δύναμη για να πάμε μπροστά, είναι το ενδιαφέρο μιάς άρκετά ικανοποιητικής μερίδας φοιτητών που έδειξαν για το ψωμί και για άλλα ζητήματα. Αυτό δείχνει και το πιστεύουμε, πως οι φοιτητές νοιώθουν πραγματικά τη θέση που βρίσκονται σήμερα, πως ξέρουν ν' αντιμετώπιζουν θαρρετά τις δυσκολίες που παρουσιάζει σήμερα η ζωή τους και πως μπορούνε ακόμα ν' αντιμετώπισουν και τη δυσκολότερη φάση του άγώνα «περι ύπάρξεως». Είμαστε βέβαιοι πως κι άλλοι συνάδελφοι θα μιμηθούν το παράδειγμα αυτό των συναδέλφων τους και δέν θα μοιρολατρούν σκυμμένοι πάνω στο πενιχρό πιάτο τους. Άλλ' άς δούμε τώρα και για τη βελτίωση του σπουδαστικού τι πέτυχε η Φ.Ε.Α. Ύστερα από πολλές παρουσιάσεις σε πολλά πρόσωπα του Δ.Ε.Σ. πήρε τελικά την ύπόσχεση από τον κ. Βέγκελ, στην όποια—ύπόσχεση—μπορούμε να

πιστεύουμε μια άλλη έκβαση—πως θα μάς δοθούν κονοέρβες για να βελτιωθεί το σπουδαστικό μας. Δέν πρέπει να ξεχνούμε βέβαια πως στο διαιτολόγιό μας βλέπουμε μια ικανοποιητική ποικιλία από φαγητά, σαν το ρύζι, τα ζυμαρικά, τα όσπρια που κάνουν αισθητή τη βελτίωση και το λάδι αυξήθηκε από 2 σε 3 δράμια και πολύ γλήγορα από 2 σε 3 μερίδα. Αυτό έγινε δυνατό με τις εισφορές της εύπορης τάξης της πόλης μας για τους άρρώστους της Θεσνίκης και για το σπουδαστικό μας. Για το λόγο αυτό ευχαριστούμε κι άπ' τη στήλη μας τούτη τους συμπολίτες μας αυτούς ακόμα δε και ιδιαίτερα την επιτροπή που ύστερα από την τύχη που είχε ο έρανό μας προθυμοποιήθηκε να οργανώσει αυτό το σύστημα των εισφορών. Όπως και στο προηγούμενο τεύχος γράψαμε, η Φ. Ε. Α. δέν έμεινε αδιάφορη στο ζήτημα του έράνου κι ύστερα ακόμα άπ' την απαγόρευση του ύπουργείου Οικονομικών. Μια και γίνονταν λόγος για κρατική ένίσχυση η Φ.Ε.Α., παρουσιάστηκε στον ύπουργό Γενικό Διοικητή Αιτή, η παρουσίαση, είχε σαν αποτέλεσμα την ένίσχυση του σπουδαστικού μας με 3)1)2 δισεκατομμύρια δραχμές. Ένα ακόμα που κι αυτό συνετέλεσε στην βελτίωση του σπουδαστικού ήταν οι 500 δκ. ζάχαρη της ΕΛΛΑ—ΤΟΥΡΚ που προορίστηκε κατόπιν έντολής της για άνταλλαγή με λάδι. Έτσι λοιπόν μπορούμε σήμερα να πούμε πως οι κόποι μας μέχρι τώρα δέν πήγαν χαμένοι, κι αυτό μάς δίνει θάρρος για καινούργιες προσπάθειες.

Άλλ' άς δούμε τώρα και κάτι άλλο που τόσες φορές το γράψαμε και στα προηγούμενα τεύχη μας. Πρόκειται για τα είδη ρουχισμού και ύπόδησης. Πράμα πολύ σοβαρό αν πάρουμε υπ' όψη μας τις οικονομικές δυσχέρειες των φοιτητών και την κατάστασή τους από άποψη ένδυμασίας και ύπόδησης. Είν' αλήθεια πως το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών του Παν(μίου) μας σήμερα άπ' την άποψη αυτή μπορεί να πει κανείς πως είναι σ' έλεεινή κατάσταση. ΕΙ-

να περιττές οι περιγραφές για να πάρουμε μια εικόνα της κατάστασής τους, αφού μπορεί ο καθένας παρατηρώντας ένα φοιτητή να νοιώσει αυτό κι' απ' την πραγματική του όψη. Στο ζήτημα αυτό ένας μονάχα μπορούσε να σώσει την κατάσταση, ο Δ.Ε.Σ. Έδω και τρεις μήνες η Φ.Ε.Α. διαρκώς παρουσιάζεται στον Δ.Ε.Σ. για να πετύχει την ενίσχυση των φοιτητών κι' απ' αυτή την πλευρά. Σ' αυτές τις ενέργειες μάλιστα είν' απαραίτητο ν' αναφέρουμε, για την πλήρη κατανόηση των προσπαθειών, και τις ενέργειες στον Δ.Ε.Σ. στην Αθήνα που κορυφώθηκαν με το υπόμνημα που υπογράφηκε από 500 φοιτητές Σ' όλα αυτά τελική απάντηση δεν πήραμε. Έχουμε όμως την υπόσχεση πως άμα τελειώσει η διανομή, απ' τις υπάρχουσες ποσότητες, στους πυροπαθείς, και πρόσφυγες της Άν. Μακεδονίας και Θράκης θ' ακολουθήσουμε δώτερα έμεις. Μπορούμε όμως εκτός απ' αυτό να πιστεύουμε περισσότερο στα καινούργια φορτία, που θάρθουν πολύ σύντομα, για τα όποια έχουμε άρχετὰ ικανοποιητικές πληροφορίες.

Και τώρα προτού τελειώσουμε τη στήλη μας θά πούμε και κάτι που ενδιαφέρει περισσότερο τους φοιτητές της Λέσχης. Τον τελευταίο καιρό παρατηρήθηκε σε μερικούς φοιτητές μια άδικαιολόγητη αδιαφορία στο ζήτημα της ύπηρεσίας που είχε σαν συνέπεια την χαλάρωση του ελέγχου πάνω το ζήτημα της κανονικής λειτουργίας του συσσιτίου. Αυτό το πράμα βέβαια δεν μπορούσε ν' αφήσει αδιάφορους τόσο την Φ.Ε.Α. που φέρει την άμεσότερη ευθύνη, όσο και την διεύθυνση της Λέσχης. Η Φ.Ε.Α. ανέλαβε και έφαρμοσε αυστηρό έλεγχο στην αποθήκη, και στο Μαγειρείο ακόμα και στην εκτέλεση της ύπηρεσίας από τους φοιτητές, από τους όποιους μερικοί παραμελούσαν τα καθήκοντά τους. Για να πετύχει όμως αυτό ήταν αναπόφευκτη η εφαρμογή τιμωρίας. Μέχρι τώρα σ' αυτούς τους παραβάτες γίνονταν επιπλήξεις και συμβουλές, μα η κατάσταση εξακολουθούσε

η ίδια. Πιστεύουμε πως οι συναδελφοί μας στο έξη; δεν θά καταχρασθούνε την άνεκτηκή μας στάση και ότι θά θελήσουν να βοηθήσουν μ' όλη τους την ευχαρίστηση το έργο της Φ.Ε.Α. που είναι και δικό τους έργο, όταν σκεφτούν μάλιστα πως το συσσίτιο άνήκει σ' αυτούς, πως είναι δικό τους και πως δημιουργήθηκε με πολλές προσπάθειες και μεγάλους κόπους.

ΝΙΚΟΣ ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΥΓ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η άκτινοσκοπική εξέταση των φοιτητών τελειωσε. Το γεγονός αυτό αποτελεί σταθμό για το Πανεπιστήμιο μας. Ο υποσιτισμός που με τα πλοκάμια του σφίγγει περισσότερο το φτωχό φοιτητή, και τον όποιο ο κ. Μισιρλόγλου τον ανεβάζει σε άυτοτελή παράγοντα εξάπλωσης της φυματίωσης, δεν μπορούσε παρά να έχη τον αντίκτυπό του στα πλεμόνια μας. Άνήκει μεγάλη τιμή σ' εκείνους που ζώνιας την πραγματικότητα αυτή όδηγήθηκαν στην σκέψη να γίνη μια εξέταση της υγείας των φοιτητών πάνω στην όποια, να θεμελιωθούν μέτρα για τη βελτίωση της υγείας των άρρωστων και τη συγκράτηση της υγείας των άλλων, πράγμα που άπλά θά πη: βελτίωση του συσσιτίου της Λέσχης, τονωτική τροφή στους άσθενείς.

Να τα γενικά άποτελέσματα της άκτινοσκοπικής εξέτασης.

Εξετάσθηκαν Για άκτινογράφιση

1204 50

Με συμπτώματα έλαφρά και σοβαρά 241

Το πρωταρχικό λοιπόν καθήκον που έμπαινε στο Υ.Τ ήταν να φροντίση για τη σύντομη χορήγηση τονωτικής τροφής στους άρρωστους φοιτητές και επί πλέον να ζητήση και να επιτύχη το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αυτών που θάπαιναν τονωτική τροφή, γιατί το «Τμήμα Προστασίας Νεότητος» του Δ.Ε.Σ. μόνο άσθενείς που πάσχουν από ώρισμένους άσθενείς προστατεύει, π.χ. τους έμπύρετους άδενόπαθείς όχι όμως και τους άπύρετους. Έ-

πειτα από παρουσιάσεις του Υ.Τ. στον Δ.Ε.Σ. και στο «Τμήμα Προστασίας Νεότητος» που σε πολλές περιπτώσεις ήσαν κοινές με τις ενέργειες της Φ.Ε.Α. καταρτίστηκε κατάλογος 157 φοιτητών, οι όποιοι σύντομα θά πάρουν την τονωτική τροφή.

Θάταν έξω από την πραγματικότητα το Υ.Τ. αν δεν φρόντιζε να άποτρέψη τον κίνδυνο της έλονοσίας. Η έξευρεση άνθελονοσιακού ύλικού ήταν ένα άλλο έξ έσου σπουδαίο καθήκον. Οι ενέργειες στράφηκαν προς τον Έλ. Έρ. Σταυρό και την επιθεώρηση έλονοσίας. Το άρχικό σχέδιο να πάρουμε στη Λέσχη το άνθελονοσιακό ύλικό δεν πέτυχε. Δόθηκε η έξη; λύση. Κάθε φοιτητής που έχη έλονοσία θά είδοποιεί τη Λέσχη φοιτητής του Υ.Τ. θά του παίρνη αίμα και θά γίνεται άμέσως η μικροβιολογική εξέταση και θά χορηγούνται τα φάρμακα χωρίς χρονοτριβή.

Δεν μπορούσε να μην αναφέρουμε το ενδιαφέρον που έδειξε και το πνεύμα κατανόησης που βοήθαμε από μέρους του διευθυντή της επιθεώρησης έλονοσίας.

Έπειδη η άκτινοσκοπική εξέταση περιορίστηκε μόνο στο θώρακα γι'αυτό το Υ.Τ. ένεργησε για την άκτινοσκ. εξέταση και των συναδέλφων μας που πάσχουν από στομαχικές παθήσεις. Οι παρουσιάσεις που έγιναν στον Γεν. Άρχιατρο της ΕΟΧΑ, στο Συμβούλιο της ΕΟΧΑ και η ύποβολή σ' αυτό ύπομνήματος, προς την κατεύθυνση αυτή άπόβλεπα.

Ήδη η εξέταση θά γίνη στο άκτινοσκοπικό μηχάνημα που σε λίγες μέρες θά τοποθετηθή στο Δημοτικό Νοσοκομείο.

Όλα αυτά στεφανώνονται με την προσπάθεια να δημιουργηθή κύκλος διαλέξεων με θέματα σχετικά με τη υγεία. Η άρχη δόθηκε με την διάλεξη του καθηγητή μας κ. Μισιρλόγλου που είχε εξαιρετική επιτυχία. Τη διάλεξη αυτή θά την ακολουθήσουν κι άλλες, θά πρέπει όμως να επαναλαμβάνονται πιο άπλοποιημένες στις διάφορες συνοικίες της πόλης μας, γιατί μοναχά έτσι χτυπάμε τον τρίτο παράγοντα της εξάπλωσης της φυματίωσης: την άμάθεια και πρόληψη, και δίνουμε μια στοιχειώδη γνώση υγιεινής στο λαό.

Ζητήματα που ζητούν έπίμονα νην λύση τους και θά πρέπει ν' άσχοληθή το Υ.Γ. είναι πολλά.

Η σύντομη χορήγηση της τονωτικής τροφής, μια και ξερούμε τη βραδύτητα

των ύπηρεσιών, η έξευρεση όδοντογιατρού για τους φοιτητές ειδικότερα που άρχισαν την θεραπεία η όποια έμεινε. στη μέση, η διενέργεια άντιτυφικού έμβολίου πρέπει να τοποθετηθούν στην πρώτη γραμμή.

κ.

ΜΙΑ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Ε.Ο.Π.

«Τ' ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΜΑΤΑ» του Μπόγγρη

Ο άπειρος κόσμος που γέμισε τη Δευτέρα το θερινό Κρατικό Θέατρο, για να παρακολουθήσει την πρώτη θεατρική εμφάνιση του ΕΟΠ., είχε βέβαια μια σχετική εμπιστοσύνη από παλιότερες εμφανίσεις και γιορτές, αλλά κανείς δεν φανταζότανε το έργο που στο μεταξύ είχαν, συντελέσει τ' άκούραστα παιδιά του θιάσου.

Ο καθένας που θά καθήσει να γράψει δυο λόγια για την εμφάνιση αυτή, μοιραία θά καταλήξει σ' έλαιונים και θαυμαστικά. Κάθε ψεγάδι, κάθε μικρό σφάλμα σβύνει μπροστά στη συνολική εμφάνιση. Δίκαια γράψαν οι κριτικοί, πως και ήθοποιοί επαγγελματίες δύσκολα θά κατόρθωναν αυτή την όμοιογένεια, την ένότητα στο ρυθμό, την άνάγλυφη συγκίνηση.

Και να πούμε όλη την αλήθεια «τ' Αρραβωνιάματα» του Μπόγγρη, δεν είναι κανένα έργακι, που βοηθάει έναν έρασι-τεχνικό θίασο. Έχει δραματικές σκηνές που θέλουν γερό παίξιμο, έτσι που δοκιμάζεται κι ένας σοβαρός θίασος σ' αυτές. Όμως ο θίασος του Ε.Ο.Π. άνταποκρίθηκε σ' όλη τη γραμμή. Όταν άνοιγει η αύλαία, οι νέοι ήθοποιοί που πρώτη φορά παίρνουν το βάφτισμα του κοινού φαίνονται σά μουδιασμένοι. Σε λίγα λεπτά όμως δείχνουν, πως η επιτυχία τους δεν μπορεί να έμποδιστεί από τίποτε. Αυτό το δείχνουν καθαρά στη δεύτερη πράξη που τελειωσε μ' ένα λαμπρό δείγμα ήθοποιίας και στην τρίτη πράξη, που είναι ένα παραλήρημα νεανικής ζωής, και δραματικής σύγκρουσης. Να ξεχωρίσουμε πρόσωπα, θάταν άδικο στην όμαδική προσπάθεια που καταβλήθηκε. Ήταν κι ένα μάθημα για όσους από τους έλαγγελματίες ήθοποιούς πρεσβεύουν τον πρωταγωνιστισμό. Κάθε ρόλος κι' ο μικρότερος, άπαραίτητη ρόδα για το σύνολο. Και το σύνολο του Ε.Ο.Π. δούλεψε σαν ένα πραγματικό, ρολόγι.

Τώρα άς αναλύσουμε σύντομα τους συντελεστές της επιτυχίας:

Το είδος που καλλιεργείτε είναι αρκετά δύσκολο και χρειάζεται πάντα μιὰ ανανέωση.

ΝΙΚ. ΑΡΓ. "Όχι. Το ποίημα σας δεν είχε παραπέσει αλλά περιμενε τή σειρά του. Μιά και μάς τό ξαναστελντε τώρα μαζί με ένα άλλο σας απαντούμε και για τὰ δύο. "Η ελκρινής μας γνώμη είναι ότι ακόμα είναι πρωτόλεια. Δεν κατέχετε καλά τὸ μέτρο σας (αΐφνης στο δεύτερο, τί μέτρο μεταχειρίζεστε;) οί ἐκφράσεις σας και τὰ θέματα σας αρκετά κοινά. Γενικά τούς λείπει ἡ ποιητική πνοή, παρότι ὀρισμένοι στίχοι σας εἶνα γραμμένοι με συγκίνηση. Νά μάς στείλετε κι ἄλλα καινούργια σας.

Δ. Ε. Το ἄρθρο σας μάς βρίσκει σύμφωνους ἄν και μπορούσε νά γίνει καλύτερο και νά λείι πὸ συγκεκριμένα πράγματα. Ὅσοσο τὸ κρατοῦμε και ἴσως δημοσιευτῆ. ΙΟΡ. ΣΟΥ. Πιστέψτε πὸς ἡ μεγαλύτερη ἱκανοποίηση για μάς εἶναι τὰ γράμματα τῶν φίλων μας ὅταν μάλιστα βλέπουμε πόσο καλά κατανόησαν τούς σκοπούς, τὸν προορισμὸ και τῆς προσπάθειας τοῦ περιοδικοῦ μας. Για τὸ σημείωμά σας συμφωνοῦμε και μεῖς σὲ ὀρισμένα μέρη. Θά μάς ἐπιστρέψετε ὅμως νά μὴν ἀνοίξουμε συζήτηση πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα.

ΒΑΣ. ΦΟΡ. "Η μετάφραση καλή, ἄλλὰ χωρὶς μεγάλο ἐνδιαφέρο. Παρατηροῦμε κι ἀπὸ προηγούμενα πὸς ἔχετε μιὰ μεταφραστική εὐκολία που δὲν πρέπει νά τὴν ἀφήσετε νά πάει χαμένη. Ἐπιχειρήσετε σὲ πὸς δόκιμους και πὸς πάντων νεώτερους και γνωστότερους ποιητῆς και ξαναστείλτε μας συνεργασία σας. Τ. Π. Τὰ ποιήματά σας γεμάτα ζωὴ και χαρά. Προσπαθήστε ὅμως νά τῆσθε σέβετε κάπως τὴν ἐμπνευσή σας και νά τὴν φορμάρετε. Γενικά διακρίνουμε ἀξιοσημείωτα προσόντα ἄλλὰ και ἀρκετά ρητορισμὸ και στόμφο. Νά σας δοῦμε και νά τὰ ποῦμε και προφορικά. ΔΗΜ. ΑΓΓ. "Ασκηθεῖτε περισσότερο. Προτιμοῦμε τὴ «Νεκρὴ φύση» τοῦ πρέπει νά τὴν ξανακοιτάξετε και νά μάς τὴ στείλετε πάλι.

ΒΥΡ. ΑΝΤ. "Αθήνα. Πῆραμε ὅλα σας τὰ γράμματα και σας εὐχαριστοῦμε πολύ. Τὰ ποιήματά σας τὰ κρατοῦμε για ἕνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ μας τεύχη. Περιμένουμε ὅπως μάς γράψετε τὴν συνεργασία τοῦ κ. Μεραναίου και τοῦ κ. Σφακιανῆκη.

Δ. ΚΑΡΔ. Πῆραμε τὸ δελτάριό σας, ὅπου μάς ρωτᾶτε για τῆς ἀπόφας μας πάνω στο τελευταῖο ζήτημα τοῦ Κρατικοῦ μας Θεάτρου. Ἐννοεῖτε ὅτι δὲ μάς ἀφίνει διόλου ἀδιάφορους και σύντομα θά μάθετε τὴ γνώμη μας.

ΝΑΠ. ΣΠ. "Ἰσως εἶναι δικαιολογημένο τὸ μένος σας ἐνάντια στὰ ἀρτηριοσκληρωτικά, ὅπως γράψετε, περιοδικὰ τῆς "Αθήνας. Ἐνας νέος δὲν μπορεί παρὰ νὰ δυσανασχετεῖ με τὴ μακαριότητα ὀρισμένων «πνευματικῶν» ἀνθρώπων. Ὁ κόσμος που καταλαβαίνει ἔχει νά τούς κρίνει.

ΑΝΤΡ. ΣΚ. Δημοσιοῦμε τὸ διήγημά σας. Με τὰ ἐφόδια τοῦ διαθέτε και με πολλὴ προσοχή θά γράψετε σύντομα καλά πράματα.

Α. ΠΑΠΑΖ. "Η μελέτη σας δημοσιεύτηκε για τὴν ἐπικαιρότητά της και τὴν καλή της τοποθέτηση. Περιμένουμε ἀπὸ σας, καθὼς και ἀπὸ καθέναν, παρόμοιες ἐργασίες για τὴν ὑγεία, κατοικία και γενικά τῆς συνθήκης ζωῆς τῶν νέων.

ΤΖ. ΒΑΒ. Ἐσοδεῦτε ὀχτὼ σελίδες ἀκριβοῦ χαρτιοῦ για νά μάς περιγράψετε τὰ καμώματα, τὰ νάζια και τὰ μπάνια τοῦ γατιοῦ σας. Μά δὲ σας ἐνδιαφέρει τίποτε ἄλλο σῆμερα;

ΜΑΡ. Για τὸ ζήτημα που θίγεται στο γράμμα σας πάνω στὴν ἐργασία τοῦ κ. Τομπανῆκη, περάστε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας.

Π. Α. ΜΑΚΡ. "Αθήνα. Δημοσιεύονται δύο ἀπὸ τούς στοχασμούς σας. Περιμένουμε καινούρια δουλειά σας.

ΠΑΝ. ΧΤ. Δὲ μπορούσαμε νά βγάλουμε λέξη ἀπὸ τὰ γραφτά σας. Νά γράψετε κατ'θαρώτερα και μόνο ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τοῦ χαρτιοῦ. ΚΑ. ΚΑ. Τὸ ποίημα σας καλὸ. Τὸ κρατοῦμε και ἴσως δημοσιευτεῖ. ΑΝΤ. ΝΙΚ. Σας παρακαλοῦμε πολύ νά περάσετε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας (Εὔξεινη Λέσχη) ἕνα πρωτὸ Τρίτης, Πέπτης ἢ Σάββατου (11—1).

ΡΩΜ. ΑΓ. Τὴ συνεργασίας σας δὲν τὴν πῆραμε. Κάπου θά ἔχει παραπέσει, γιαυτὸ κάνετε τὸν κόπο νά μάς τὴν ξαναστείλετε. ΣΤ. ΕΛ. Μὴ βιάζεστε. Ἀπαντοῦμε γενικά με τὴ σειρά που πέρνουμε τῆς συνεργασίας. Ἰσως μερικῆς φορῆς ἀργοῦμε, ἄλλὰ σ' αὐτὸ, φταῖει ὅπως βλέπετε ὁ χῶρος τοῦ περιοδικοῦ μας. Για τὸ διήγημά σας περάστε καλύτερα νά σας ποῦμε προφορικά τὴ γνώμη μας.

Για τὴν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τῶν φίλων και συνεργατῶν τοῦ «Ἐεκινήματος» γίνονται δεχτῆς συνεργασίες κάθε Τρίτη-Πέμπτη-Σάββατο
"Ω ρα 11—1
Στὰ Γραφεῖα τῆς Εὔξεινης Λέσχης
Βασιλέως Κων)τίνου 20

Τὸ ΘΕΑΤΡΙΚὸ ΤΜΗΜΑ

ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟῦ ΟΜΙΛΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ
ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ ΜΟΝΙΜΟ
ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΘΙΑΣΟ, ΚΑΛΕΙ ΚΑΘΕ
ΦΟΙΤΗΤΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΚΛΙΣΗ
ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΜΕΡΟΣ.

ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ

ΤΟΥ ἘΕΚΙΝΗΜΑΤΟΣ
ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ
"ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ.,

Στρ. Καλλάρη 3

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1944
ΣΤΟ: "ΑΣΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ,,

ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

(Ζωγραφική—Γλυπτική—Σχέδιο—Χαραχτική)

ΜΕ ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΟΡ.